

DISKURS

meeting europeo degli studenti del teatro
europäisches treffen der studenten des theaters

87. nov. Különkiadás

DISKURS is the annual meeting of students of theater from all over Europe.

- KÜLÖNKIADÁS -

SPECIAL EDITION

FIGYELEM!
I ÉRINTÉSVÉDELMI OSZTÁLY.
FÖLDOLÉSI KÖTELEZŐ I A FEDELET CSAK
ARÁMENTESÍTÉS UTÁN SZABAD LEVENNI!

GONDOLAT-ÉEL

Foundation of the E.A.
S.T. (European Association
of Students of Theater)

EAST

'87 NOVEMBER

Köszöntjük az olvasót!

A "Gondolatjel" /"—"/'87 novemberi különszáma ezennel nemcsak a szegedi /és magyar-országi/egyetemistákhoz szól, hanem magyar, angol/és helyenként német,olasz, francia és orosz nyelven/ az E.A.S.T.'87 december 4-7 között Szegeden tartandó első munkaértekezletéhez is vitaanyagként szolgál.

A szám első fele a DIS-KURS'87 szekciójának legfontosabbnak vélt vitadíró dokumentumait tartalmazza;második fele az egyetemi színjátszás szegedi hagyományaiból ad ízelítőt; harmadik része pedig a 8:15-ös kísérletekről ad rövid összefoglalót és a decemberi találkozó elé tűz bizonyos vitapontokat.

Remélhetően a "Gondolatjel" és a JATE-8:15-ÖS CSOPORT munkakapcsolata a jövőben is gyümölcsöző lesz: hiszen "A Színház Diákjainak Európa-Szövetsége"/E.A.S.T./céljai messze túlmutatnak a "kimondottan színházi-szakmai" területek határain: a színház jövőjének tárgyalásakor és tervezésekor A Jövőről, és pedig mindannyiunk jövőjéről van szó.

GONDOLATJEL-

JATE-8:15-ÖS CSOPORT

Wir begrüßen den Les
+++++++

Das November-Sonderblatt des "Gedankenstrich"-es /"—/'87 richtet jetzt nur an die Szegediner/ an die Ungarischen/Studenten, sondern gilt ungarisch/englisch/stellenweise französisch, russisch/ auch als ein Diskussions-material für 4-7.12. in Szeged halter erste Arbeitskonferenz des E.A.S.T.'87.

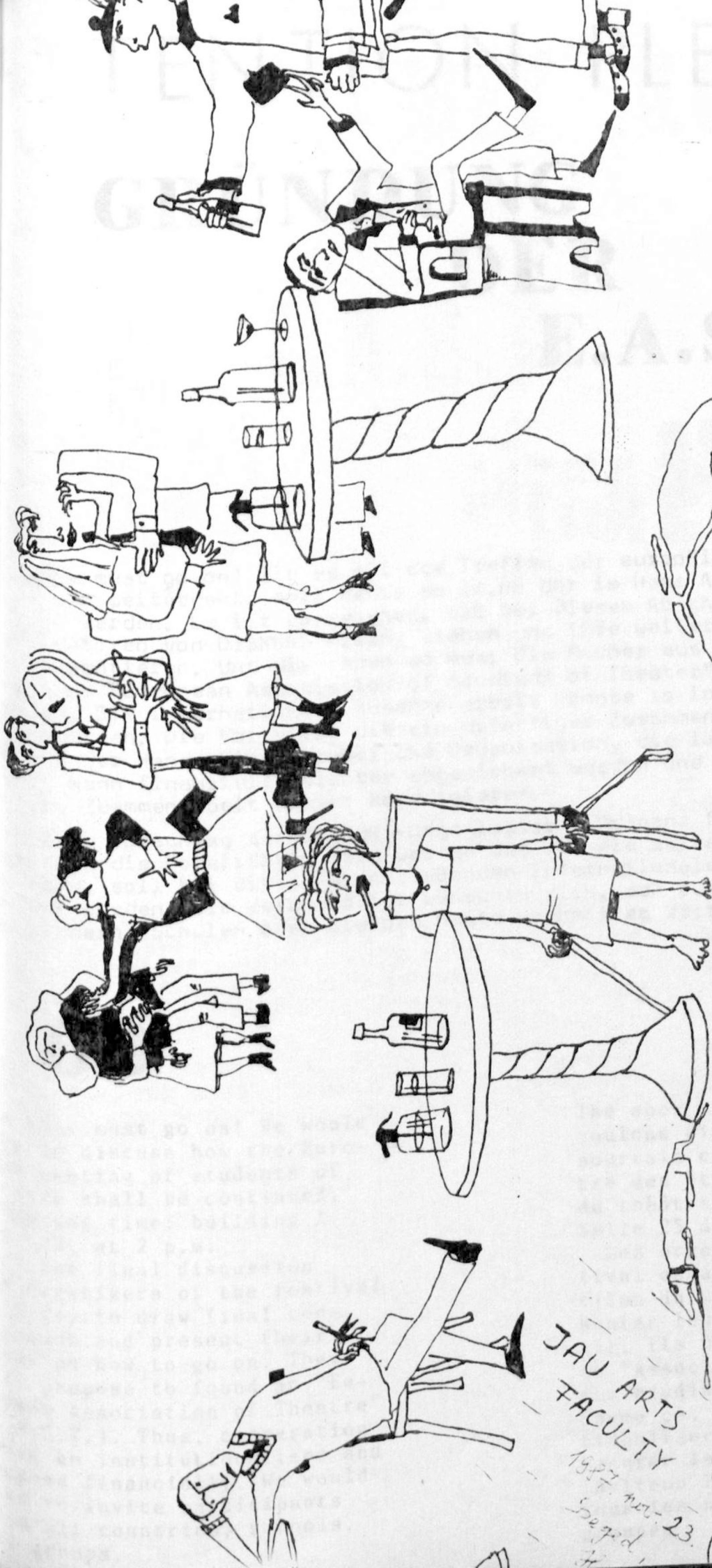
Die erste Hälfte des Blattes enthält die für das Wichtigste gemeint diskussionsanfängliche Dokumente der Sektion KURS'87; die andere Hälfte gibt aus der Szegediner Studentenschau Spielerei eine "Kostprobe"; und die dritte Hälfte bietet von den 8:15-Experimente eine kurze Zusammenfassung und setzt bestimmte Diskussionspunkte für das Treffen im Dezember.

Hoffentlich bleibt das Arbeitsverhältnis zwischen dem "Gedankenstrich" und der 8:15-Gruppe der JATE auch in der Zukunft fruchtbringend: die Ziele des E.A.S.T./"Europa-Verband der Studenten des Theaters" weisen weit weg über die Grenzen der "ausgesprochen Theater-Fach Gebieten": bei der Verhandlung und Planung der Theaterzukunft handelt es sich um die KUNFT und sogar um die KUNFT VON UNS ALLE.

GEDANKENSTRICH -

JATE-8:15-GRUPPE

Lui Zayron
a Toronyokör
barban érekel.

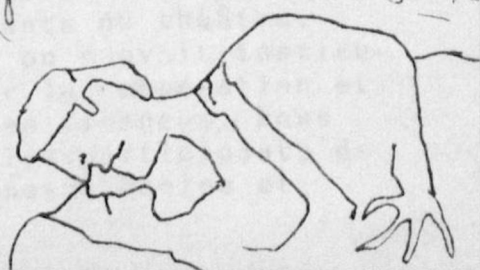
DRAWINGS P.

Benda Balázs
Szegi Am. Zoltán
Ozabanka Zoltán
Festivaldes
187. dec. 4-7
Ozator Károly Sándor
Hosszú Ottó - Saff
(Kass János)

EDITORS Haffar
Zoltán+the "Groc
\$: 16

JAU ARTS
FACULTY

1987. nov. 23.
Sagid

ATTENTION PLEASE !

GRÜNDUNG DER E.A.S.T.

The show must go on! Wie es mit dem Treffen der europäischen Theaterstudenten weitergeht, soll heute ab 14.00 Uhr im Haus A, Raum 25 diskutiert werden. Es ist vorgesehen, daß bei diesem Abschluß-Plenum die Organisatoren von DISKURS Bilanz ziehen und ihre weiteren Vorstellungen präsentieren. Und die sehen so aus: Die Macher aus Gießen schlagen vor, eine "European Association of Students of Theater" (E.A.S.T.) zu gründen. Die internationale Zusammenarbeit könnte so institutionalisiert werden. Die Vorteile, die ein derartiger Zusammenschluß hat, liegen auf der Hand: Eine europäische Organisation, die längerfristig existiert, kann finanziell leichter abgesichert werden und dadurch die weitere Zusammenarbeit besser koordinieren.

Ob dieser Vorschlag der DISKURS-Organisatoren Resonanz findet, wie im einzelnen die Modalitäten sein werden und wie die weiteren Perspektiven sind, soll bei dieser abschließenden internationalen Diskussion erklärt werden. Die Veranstalter wünschen sich, daß aus allen beteiligten Ländern, Schulen oder Gruppen heute nachmittag Vertreter anwesend sind.

GB

The show must go on! We would like to discuss how the European meeting of students of theatre shall be continued. Place and time: building A, Hall 25, at 2 p.m.

At the final discussion the organizers of the festival will try to draw final conclusions and present their ideas on how to go on. They will propose to found an "European Association of Theatre" (E.A.S.T.). Thus, cooperation could be institutionalized and secured financially. We would like to invite participants from all countries, schools, and groups.

F

The show must go on! Nous voulons discuter comment on pourrait continuer l'encontre des étudiants Européennes du théâtre. Lieu: Maison A, Salle 25 à 14 heures.

Les organisateurs du festival essayeront de faire un bilan du meeting et de présenter leurs idées sur l'avenir. Ils proposeront de créer un "Association Européennes des étudiants du théâtre. Comme ça, on pouvait institutionaliser la coopération et sécurer les finances. Nous invitons les participants de tous les pays, écoles et groupes

FIGYELMET KÉRÜNK!

Az

E.A.S.T.

MEGALAPÍTÁSA

A dolgot folytatni kell! Hogy az európai színész-egyetemisták találkozója hogyan megy tovább, erről lesz szó ma 14.00 órától az A épület 25 termében. Tervbe van véve, hogy a DISKURS szervezői ezen a záróplénumon mérleget készítenek és prezentálják további elképzeléseiket. Es ezek a következőképpen néznek ki: A gie3eni tagok javasolják egy "European Assotiation of Students of Theater" alapítását. A nemzetközi együttműködést így intézményesíteni lehetne. Az előnyök, amelyeket egy ilyen összefogás nyújt, kézenfekvők: Egy olyan európai szervezet, amely hosszabb határidővel működik, anyagilag könnyebben biztosítható és ezáltal KK jobban tudja koordinálni a továbbiegyüttműködést.

Hogy a DISKURS-szervezők eme javaslata visszhangra talál-e, hogyan néznek ki egyenként a modalitások és, hogy milyenek a további perspektívák, ezen a lezáró nemzetközi vitán kerülnek megvitatásra. A rendezők azt kívánják, hogy minden résztvevő országból, iskolából vagy csoportból ma délután legyenek jelen a képviselők.

Цело надо продолжать! Мы хотим обсудить, как всеевропейские встречи студентов театра будут продолжены. Время и место: корпус А, аудитория №25, в 2 ч. В последнем обсуждении организаторы фестиваля подведут общие итоги и предъявят свои идеи о том, как дальше. Они предложат основать "Европейскую Ассоциацию Студентов Театра" 3/ЕАСТ/. Таким образом сотрудничество будет учреждено и материально обеспечиваемо. Мы приглашаем представителей всех стран, школ и групп.

Az ügyet folytatni kell! Azt szeretnénk megvitatni, hogyan folytathatók a színház diákjainak európai találkozói. Hely és idő: A épület 25-ös terem, du.2-kor.

Az utolsó megbeszélésen a fesztivál szervezői a végső következtetéseket foglalják össze és előterjesztik elképzeléseiket a hogyan-továbbról. Javaslatauk a "Színház diákjainak európai szervezetének" /EAST/ megalapítása. Ily módon az együttműködést intézményesíteni és pénzügyileg támogathatóvá lehet tenni. Meghívjuk és várjuk minden ország, iskola és csoport képviselőit!

R

U

Die Konzeption des DISKURS

The Conception of DISKURS

DISKURS ist ein jährlich stattfindendes Treffen von Studentinnen und Studenten des Theaters. DISKURS wird von Gießener Studenten der "Angewandten Theaterwissenschaft" eigenverantwortlich durchgeführt.

Ausgehend von einer Initiative von Frank Hentschker wurde der DISKURS 1984 gegründet. Frank Hentschker und Hajo Knoop konzipierten DISKURS ab 1986 als europäisches Treffen mit Festivalcharakter.

Den Teilnehmern soll die Möglichkeit geboten werden, Erfahrungen über ihre künstlerische Arbeit auszutauschen, Ergebnisse zu diskutieren und zur Problematik der herrschenden Ausbildungskonzepte Stellung zu nehmen.

DISKURS ist in allen Sparten des Theaters interessiert: Schauspiel, Regie, Tanz, Bühnenbild, Theaterwissenschaft. Das Festival setzt sich aus Aufführungen von Theaterstudenten und freien Gruppen, aus Ausstellungen und Arbeiten von Filmhochschulen zusammen. Das Programm des DISKURS soll innovative, experimentelle Theater- und Filmvorführungen - auch wenn sie sich im Versuchsstadium befinden sollten - präsentieren. Darüber hinaus wird gleichberechtigt eine wissenschaftliche Auseinandersetzung in Arbeitsgruppen und Foren angeboten. Zu Vorträgen und Arbeitsberichten werden Theaterwissenschaftler/innen und Theaterpraktiker/innen

DISKURS is the annual meeting of students of theatre from all over Europe. DISKURS is organized by students of "Angewandte Theaterwissenschaft" at Gießen University on their own authority.

In 1984 DISKURS was founded on the initiative of Frank Hentschker. Frank Hentschker and Hajo Knoop conceived DISKURS as a European meeting, a festival of dramatic art, in 1986.

DISKURS is interested in all areas of theatre: acting, directing, setting, dance, dramatics. The festival will cover performances given by students of theatre and independent drama groups, exhibitions, and projects carried out by cinematographic academies.

The program of DISKURS is designed to show at its best innovative and experimental performances in both theatre and film.

The participants will be given ample opportunity to exchange views on their artistic activities, to discuss results, and to comment on practical or theoretical problems arising from different acting methods.

Theoretical and technical discussion will be placed on an equal footing with practical performance.

Specialists in dramaturgy and the dramatic arts have been invited to give reports and to comment on their work.

eingeladen. Das Treffen ermöglicht den Austausch in Rundgesprächen, Diskussionen über die gezeigten Inszenierungen sowie über die besondere Theatersituation in den teilnehmenden Ländern.

Im Mittelpunkt der theoretischen Auseinandersetzung des DISKURS 87 soll die Krise des zeitgenössischen Theaters stehen:

"Theater der Visionen"

oder

"Theater als moralische Anstalt".

Gibt es ein neues politisches Bewußtsein im europäischen Theater?

In den Arbeitsgruppen und Foren werden folgende Themen behandelt:

- Frau und Theater

- Theater in Osteuropa

- Ästhetiken des politischen Theaters

- Regie-Ausbildung

Eine kurze Historie des DISKURS:

1984:

1. Treffen der bundesdeutschen Studentinnen und Studenten des Theaters

1985:

DISKURS weitet sich auf den deutschsprachigen Raum aus

1986:

1. Europäisches Treffen der Studentinnen und Studenten des Theaters

1987:

vom 17. bis zum 21. Juni findet der 2. Europäische DISKURS unter Teilnahme osteuropäischer Theatergruppen statt

The meeting will facilitate the exchange of information and opinion in a small-group environment, and will provide opportunities to talk about the specific situation of theatre in those countries participating in DISKURS.

The theoretical discussion of DISKURS 87 will focus on the crisis of contemporary theatre:

Theatre of vision

or

theatre as moral institution

Is there a new political consciousness in European theatre?

In the various work groups, topics will include:

- Women and Theatre

- Theatre in Eastern Europe.

- The Aesthetics of political theatre

- Stage-management training

A brief history of DISKURS:

1984:

First meeting of students of theatre from within the Federal Republic of Germany:

1985:

DISKURS extended to include other German-speaking countries:

1986:

First Europe-wide meeting of students of theatre:

1987:

From June 17 to June 21 the second European meeting of DISKURS will take place, for the first time with the participation of Eastern European theatre groups. Foundation of the E.A.S.T. (European Association of Students of Theatre).

A DISKURS célkitűzése

A DISKURS évente megrendezett találkozójára Európa minden részéről érkeztek színházat tanuló fiatal együttesek. A DISKURS-t a GIESSEN-i Justus Liebig Egyetemen szervezik az "Angewandte Theaterwissenschaft" hallgatói. + 1984-ben Frank Hentschker kezelményezésére rendezték meg először. Frank Hentschker és Hajo Knepp a

DISKURS

- t

Egy Európa-találkozó, arámai fesztiválnak szánták 1986-ban. A színházi szakma minden területe érdekelt a DISKURS-on - a színjátszás, rendezés, díszlettervezés, tánc, koreográfia, aramaturgia. A fesztivál keretében a színházi főiskolák, egyetemi színházak, független arámai csoportok előadásokat tartanak és kiállításokat rendeznek, bemutatókat adnak a filmművészeti főiskolák terméséből. + A DISKURS programjait úgy állítják össze, hogy a legjobb újító és kísérletező színházak előadásait és filmjeit bemutathassák. A résztvevőknek bőséges lehetősége nyílik eszmecserére a szakmán belül, az eredmények megvitatására és a színházi munka különböző módszereivel kapcsolatban felmerülő gyakorlati és elvi problémák megbeszélésére, s az elmélet vitája itt ugyanakkora szerephez kell jusszon, mint az előadások gyakorlata. + A dráma- és színházművészet szakértőit meghívják, hogy riportokat adjanak és számoljanak be a munkájukról. A találkozó lehetőséget ad információ- és véleménycserére kis csoportos közbeszégben, és biztosítja, hogy a DISKURS-on résztvevő országok a saját színházaiknak a helyzetéről beszéljenek. A teoretikus vita a '87-es DISKURS-on mai színházi élet következő problémáira fektet nagy súlyt:

- Látomásos színház, vagy: a színház mint morális intézmény?
- Van-e új politikai tudatosság az európai színházban?
- különböző csoportos beszélgetéseken a következő témákkal foglalkoznak:
- A nők és a színház
- A kelet-európai színház
- A politikai színház esztétikája
- Színházvezetési tanfolyam

DISKURS rövid története:

- 1984 - az első találkozó az MSZK-beli, színházzal foglalkozó diákoknak
 - 1985 - A Diskurs kiterjed az összes német nyelvű országra
 - 1986 - az első Európa-méretű találkozó
 - 1987. június 17-21.: a második Európa-Találkozó - első alkalommal kelet-európai színházi csoportok részvételével
- Az E.A.S.T. m e g a l a p í t á s a
/a "Színház Diákjainak Európa-Szövetsége"/

A GIESSEN-BEN VENDEGSZEREPELT ILLETTVE TANULMÁNYI ÚTON MEGFORDULT JATE NYOLCTIZENÖTÖS /8:15-ÖS/ CSOPORT SZERVEZI AZ E.A.S.T. ELSŐ MUNKAEKKEZLETET 1987. DECEMBER 4.-7., MELY ZARTKÖRÜ LESZ UGYAN, AM LESZNEK FORUMJELLEGU, MINDENKI SZAMARA NYITOTT PROGRAMJAI IS. IGY MINDJART 4-ÉN, PENTEKEN ESTE A JATE DUGONICS TÉRI EPÜLETÉNEK A U L Á J Á B A N VÁRJA AZ E.A.S.T.-KONFERENCIA MINDAZOK MEGJELENÉSÉT, AKIK ÉRDEKLÖDNEK AZ ESTE HÉT ÓRAKOR ESEDEKES KIÁLLÍTÁS-MEGNYITÓ IRÁNT!

I. FRAU UND THEATER

Women and Theatre

"Der Künstler hat einfach beide Geschlechter zu haben", sagte Flaubert programmatisch in "George Sand". Das, worauf insistieren möchte, ist diese Doppelgeschlechtlichkeit der Frau."

Ginka Steinwachs

"The artist just has to have both sexes", says Flaubert programmatically in "George Sand". I want to insist on this double-sex of a woman."

Ginka Steinwachs

Original text:
Lehrstuhl für
deutsche Sprache

"Der Mensch lebt und stirbt in dem, was er sieht. Aber er sieht nur, was er denkt."
(Paul Valéry)

Die Sprache faßt das Allgemeine in männliche grammatische Formen. Das Allgemeine reflektiert ausschließlich das, was die Grammatik benennt, sich nur auf das Männliche beziehend, läßt es weibliche Aspekte unberücksichtigt. Analog dem Sprachsystem macht die Geschichtsschreibung Frauen unsichtbar. Das Männliche schließt als sprachliche Form und auch dem Sinn nach Frauen aus; es macht zugleich auf paradoxe Weise die Tatsache dieses Ausschlusses wirksam.

Umgekehrt wird innerhalb dieses Verfahrens Frauen die Artikulation von allgemeingültigen Aussagen unmöglich gemacht. Das Medium, mit dem wir unser Bewußtsein entwickeln und weitergeben - die Sprache - hat Weiblichkeit als etwas den Normen widersprechendes definiert oder sie unter das geschlechtsneutral gedachte Männliche subsummiert. Wenn Frauen sich auf die Suche nach einem neuen weiblichen Selbst machen, stehen sie vor Schwierigkeiten, die buchstäblich unbeschreiblich sind.

Die Sprache erzeugt mittels ihrer Symbolik ein Spiegelbild des Menschen, das den Stand seiner Selbsterkenntnis und seine Mitteilungsfähigkeit reflektiert. Die Tatsache, daß das Medium, mit dem wir die männliche Prägung des geschlechtsneutralen Begriffs vom Menschen bewußt machen wollen, selber Produkt dieser Prägung ist, reduziert unsere Ausdrucksmöglichkeiten und irritiert unser Denken. Die Sprache erlaubt Frauen

"Man lives and dies in what he sees. But he only sees what he thinks."
(Paul Valéry)

Language expresses the general in masculine terms. The general reflects exclusively what is classified by grammar: referring only to what is masculine, it does not consider female aspects. By analogy with the system of language, the way in which history is told does also render women invisible. "The masculine" - as a linguistic phenomena and also in terms of meaning - excludes women, at the same time paradoxically translating this principle into action.

Reverseely, this system prevents women from making statements universally valid. Language, the media by which our awareness is developed and passed on, has defined "the feminine" as something contradictory to "standard" or else it has subsumed it under the meant-to-be neutral "masculine". Women in search of a new feminine self encounter difficulties which are literally undecipherable.

By means of her symbolism, language does create an image of mankind which reflects the grade of his self-realization and his communicative ability. The fact that the media which we use in order to demonstrate the masculine stamp on the non-existent notion "man" is itself imprinted by that stamp reduces our ability to express ourselves and irritates our thoughts. Language prevents women from making universally valid statements which could bring them into relation to mankind as a whole. It would be absurd to imagine that women

I. A NŐ ÉS A SZÍNHÁZ

"A művész személyének mindkét nemet egyesítenie kell"-mondta programadó módon Flaubert a George Sand-ben. Én most a nők kétneműségét szeretném hangsúlyozni.

G i n k a
S t e i n w a c h s

"Az ember abban él, és abban hal meg, amit lát. De csak azt látja, amit gondol." /Paul Valéry/

Az indoeurópai nyelvek az általánosat a hímnemen keresztül fejezik ki. Az általános alany kizárólag azt tükrözi, amit a nyelvten behatárol: csak a férfi szemléletét fejezi ki, a nőt pedig figyelmen kívül hagyja. A nyelv rendszeréhez hasonlóan a történelem is úgy van megírva, hogy a nők láthatatlanok benne. "A hímnem" mind magában a nyelvi jelenségben, mind pedig jelentésében kizárja a nőt, ugyanakkor paradox módon ezt a szemléletet váltja cselekvéssé. Ugyanez a rendszer megfordítva nem működik, s lehetetlen, hogy a nők általános érvényű megállapításokat tegyenek. A nyelv, öntudatunk kifejlődésének és továbbörökítésének közege a "nőnem" az "általánossal" valamiképpen ellenkezőnek állítja be, vagy legalábbis alárendeli a semlegesnek/is/szánt "hímnemnek". A nőknek új női énjük megtalálásában teljességgel leírhatatlan nehézségekkel kell szembenézniük. A nyelvi alakzatok és szimbólumok a férfi önmegvalósításának fokát és kommunikáló készségét tükröző képet festenek az emberiségről. /---/ A nyelv megakadályozza, hogy a nők általánosan igaz állításokat tegyenek, melyek az emberiség egészére vonatkoznak. Abszurd dolog lenne elképzelni, hogy a nőknek csak "a női művészet története" keretén belül lehetne művészi módszereket és alkotásokat létrehozniuk csak azért, mert mások; és mert a művészet általában mindig csak "férfiművészetet" jelentett.

Ez nemcsak olyan szigorú megkötést jelentene a női művészek számára, amely művészetük kifejezőkészségének csökkenéséhez vezetne, hanem **el is** vágná őket a művészettörténeti háttérüktől. Az általuk már leküzdött vagy célként kitűzött dolgok pedig csak úgy érthetők meg, ha abban a kontextusban nézzük őket, amelyben létrejöttek és amelyre vonatkoznak, amely számára kihívást jelentenek s amelybe betörnek.

keine allgemeingültigen Aussagen, die sie zu allen Menschen in Beziehung setzen. Es wäre absurd, sich vorzustellen, Frauen dürften künstlerische Techniken und Themen nur im Rahmen einer Frauenkunstgeschichte entwickeln, weil sie ja "anders" sind und die bisherige allgemeine Kunst in Wirklichkeit Männerkunst ist. Abgesehen davon, daß dies für Künstlerinnen eine extreme Einengung bedeuten würde und die Aussagekraft ihrer Kunst reduziert wird, werden sie dadurch auch aus den historischen Zusammenhängen herausgelöst. Worüber sie hinausgewachsen sind, und worauf ihre Kunst zielt, wird nicht sichtbar, wenn sie nicht in den Kontext gestellt werden, dem sie entstammen, auf den sie sich berufen, dem sie Paroli bieten und den sie überschreiten.

Das Ghetto des Weiblichen ist ein willkürliches, es führt uns eine heterogene Zusammenstellung von Werken vor, deren Urheberinnen zumeist nichts mehr gemeinsam haben, als ihr Geschlecht.

Besonders betont wurde weibliche Urheberschaft stets bei Techniken, die anti-klassisch sind: Prozeßhafte Arrangements, Aktionskunst, Performance, Video und Mischtechniken, die oft betont "wertlose" Materialien verwenden. Die Fragen der Frauen auf der Suche nach Ausdruck, Sprache, Bildern, bei ihren Befreiungsversuchen weisen sie aus den normalen (Männlich-normalen) Verständigungszusammenhängen hinaus. Dort draußen, findet sich Weiblichkeit, aber bloß als der Rest, der in der (falschen) Universalität des Männlichen nicht aufgeht. Schließlich ist die männlich orientierte Partei-

should develop artistic techniques and subjects only within the framework of a "History of Women's Art", just because they are "different" and because art in general has always been "Men's Art".

Not only would it be a severe restraint for women artists, which would reduce the expressiveness of their art, but also it would detach them from the historical background. Things they have overcome and things they are aiming at do not become evident unless they are put into the context which they originated of and which they refer to, which they challenge and which they trespass.

The ghetto of "the feminine" is an arbitrary one, showing a heterogeneous collection of works by artists who often have nothing in common but their sex. The fact that the artist was a woman has always been stressed when talking about "anti-classical" techniques: Happening, Performance, Video and mix of techniques which often use "useless" material. The questions of women in search of expression, language and images for their attempts at liberation show them the way out of the "normal" "normal" equally "masculine" context of comprehension. But detached from that context, "the feminine" isn't but a remnant which cannot be integrated into the false universality of "the masculine".

After all, the sexism of cultural institutions is an open secret to feminists. Therefore, there is a need for some distrust against the public opinion, which has always attributed certain

lichkeit des Kulturbetriebs für Feministinnen kein Geheimnis und daher Mißtrauen gegenüber einer Öffentlichkeit angebracht, die seit jeher der "Frauenkunst" ganz bestimmte Merkmale zuschreibt, sie weiblich spezialisiert und aus den allgemeinen Entwicklungen ausgrenzt.

Gegenwärtig veröffentlichte Kunst von Frauen ist daher eher als eine Auswahl solcher Arbeiten zu betrachten, die innerhalb des männlich bestimmten Kulturbetriebs als weiblich verstanden und von der "eigentlichen" Kunst abgegrenzt werden können. Eine Überschreitung weiblicher Einengung muß zunächst wie ein Schritt in die Reservate des Männlichen aussehen. Die Erkenntnisse der Frauen, die seine falsche Universalität aufgedeckt haben, bieten die Voraussetzung für den Entwurf einer neuen, wahren Universalität in der das Weibliche seinen rechtmäßigen Platz fände, und das Männliche sein tatsächliches Maß (das künftig nicht mehr Maß aller Dinge sein darf).

Auszüge aus: Gisela Breitling, "Sprechen und Stummsein, Die künstlerische Rede"

Um diese Zeiten der Gleichberechtigung und Anwesenheit von Frauen im öffentlichen Diskurs Theater mitzubereiten, von dem sie heute noch mit wenigen Ausnahmen ausgeschlossen sind, haben wir unser Programm "Frau und Theater" konzipiert.

Das Weibliche hat keinen Platz im Allgemeinen. Der Theater ("Mann und Theater") fehlt die Frau. "Mann und Theater" muß abgeschafft werden, "Frau und Theater" auch. Wir treffen das in Babylon.

S. Reinhard B. Mesuch

characteristics to "Women's Art", calling these characteristics "specifically feminine", thus deeming "Women's Art" an area separated from the general development in art. Therefore, women's art presently in focus should be considered to be examples of such works which are considered to be "feminine" by and within a male-dominated culture which separates it from "general art".

At first, a trespass of "feminine territory" will certainly seem like a step into "the reservations of the masculine". The experience of women who discovered the false universality of "the masculine" could serve as a foundation for the concept of a new universality, in which "the feminine" would find its proper place and in which the masculine would find its true measure (which, in the future, can no longer be the measure of all things).

Excerpts from: Gisela Breitling, "To Talk and to Keep Silence, The Artistic Discourse"

In order to prepare these times of emancipation and the presence of women in the public discourse which is the theatre, from which they are today - save a few exceptions - excluded, we have conceived our programme "Women and Theater".

Woman has no place in the "general". Theatre ("Man and Theater") lacks women. "Man and Theater" has to be abolished, "Woman and Theater" too. We meet in Babylon.

S. Reinhard B. Mesuch

A "nőnem"gettója teljesen önkényes dolog, melyben sokszor olyan művészek különböző alkotásai vannak felsorakoztatva, akiket azonos neműn kívül semmi nem köt össze. Azt, hogy a művész nő, mindig hangsúlyozzák, amikor "nem-klasszikus" művészeti formákról van szó, például happeningekről, performance-okról, videóról, vagy keverék műfajokról, amelyek gyakran "haszontalan" anyagot dolgoznak fel. A nők felszabadulási kísérleteikben a kifejezőmód, nyelv és szimbólumok keresésének útján a "szokásos"/"szokásos" itt annyi, mint férfiszemléletű/-től eltérő közegekhez érkeznek el./---/Végülis a kulturális intézmények szexizmusa nyílt titok minden feminista számára. Ezért szükség van némi bizalmatlanságra a közvéleménnyel szemben, hiszen az mindigis bizonyos tulajdonságokkal ruházta fel a "női művészetet", s ezeket a tulajdonságokat "kifejezetten nőieknek" nevezte, s így arra kérhőztatta a "női művészetet", hogy a művészet általános fejlődésétől elkülönített területre korlátozódjék. Így jelenleg a női művészetet úgy kell tekintenünk, mint egy, a férfiak által uralt kultúrában, és ezáltal /és ettől megkülönböztetve/"nőinek" tartott és a "művészettől általában" különböző művészi alkotás-sort.

Első látásra a "női terület" kiszélesítése valószínűleg a "férfi-rezervátumba" való betörésként fog hatni. A "hímnem" hamis egyetemességét felfedezett nők tapasztalata az új egyetemesség megalapozásának alapjául szolgálhat, s ebben a "nőnem" is elfoglalhatja az őt megillető helyet, s benne a férfiszemlélet is kellő mértékben érvényesítheti magát /de a jövőben már nem lehet mindenek mércéje./

Részletek, Gisela Brietling: A beszéd és a hallgatás ideje - Művészi párbeszéd.

AZ EMANCIPÁCIÓ ÉS A NŐK TÁRSADALMI PÁRBESZÉDBEN /AZAZ A SZÍNHÁZBAN/ VALÓ JELENLÉTÉNEK IDEJÉT ELŐKÉSZÍTENDŐ /-HISZEN ABBÓL A NŐK MA MÉG, KEVÉS KIVÉTELLEL, KI VANNAK REKESZTVE-/ HOZTUK LÉTRE "A NŐ ÉS A SZÍNHÁZ" SZEKCIÓNKAT. A "NŐNEMNEK" NINCS HELYE AZ EGYETEMESBEN. A SZÍNHÁZ -"AZ EMBER ÉS A SZÍNHÁZ"- KIZÁRJA A NŐKET. "AZ EMBER ÉS A SZÍNHÁZ"-AT EL KELL TÖRÖLNI, A NŐ ÉS A SZÍNHÁZ"-AT SZINTÉN. TALÁLKOZUNK A PARADICSOMBAN.

Sabine Reinhard

Bettina Masuch

Sind Frauen weniger genial?

Are Women Less Ingenious?

"Es gibt für die Frau keinen anderen Ausweg als an ihrer Befreiung zu arbeiten."

Simone de Beauvoir

"Es ist doch ein gar zu lebensunfähiger Gedanke, die Frauen genauso in den Kampf ums Dasein zu schicken wie die Männer. Soll ich mir mein zartes, liebes Mädchen zum Beispiel als Konkurrenten denken...?"

Ich glaube, alle reformato-
rische Tätigkeit der Gesetz-
gebung und Erziehung wird an
der Tatsache scheitern, daß
die Natur lange vor dem Al-
ter, in dem man in unserer
Gesellschaft eine Stellung
erworben haben kann, (die
Frau) durch Schönheit, Lie-
breiz und Güte zu etwas (ande-
rem) bestimmt...Gesetzgebung
und Brauch haben den Frauen
viel vorenthalte Rechte zu
geben, aber die Stellung der
Frau wird keine andere sein
können als sie ist, in jungen
Jahren ein angebetetes Lieb-
chen und in reiferen ein
geliebtes Weib."

"Für mich ist das deutsche
Stadttheater, wie es heute
existiert, einer der letzten
Ausläufer eines feudalis-
tisch-patriarchalischen Sys-
tems, ein Ausläufer, den ich
in dieser Härte sonst in
anderen Kulturbetrieben nicht
wahrnehme."

Lore Stefanek

Sigmund Freud

"Demnach bedrohen zwei Ge-
fahren die Frau (Männern wür-
de es in einer Situation der
'Unterordnung' nicht anders
gehen). Die eine Gefahr liegt
in der Regression auf das
Präödiptale, auf die archa-
ische Mutter; die Illusion
einer idyllischen Gesel-
lschaft ohne Widersprüche.

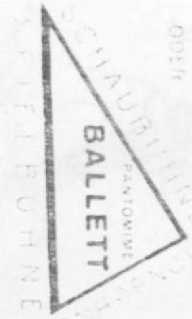
Die andere Gefahr; die Ident-
ifikation mit der phalli-
schen Macht, die die Frau
besitzen bzw. teilen will,
eine Identifikation, die dazu
führt, daß die Widerspruchs-
position - die Rolle des an-
deren Geschlechts - aufgege-
ben wird."

Julia Kristeva

"Der normale schwerfällige
Theaterapparat verträgt keine
Unsicherheiten. Leider werden
angehende Regisseurinnen nach
eigenem Zeugnis oftmals durch
Zweifel an ihrem Durch-
setzungsvermögen gequält. Die
Gründe dafür lassen sich
meist in früher häuslicher
Erziehung finden. Inszenieren
ist eine äußerst sensitive
Arbeit, innere Unsicherheiten

übertragen sich und werden
zum Störfaktor. Das führt zur
Resignation bei allen Betei-
ligten, nicht nur bei der
Regisseurin allein. Von An-
passung als Hilfsmittel kann
hierbei nicht die Rede sein,
sie richtet nichts aus. Der
sogenannte Apparat ist beiden
Geschlechtern gleich hinder-
lich."

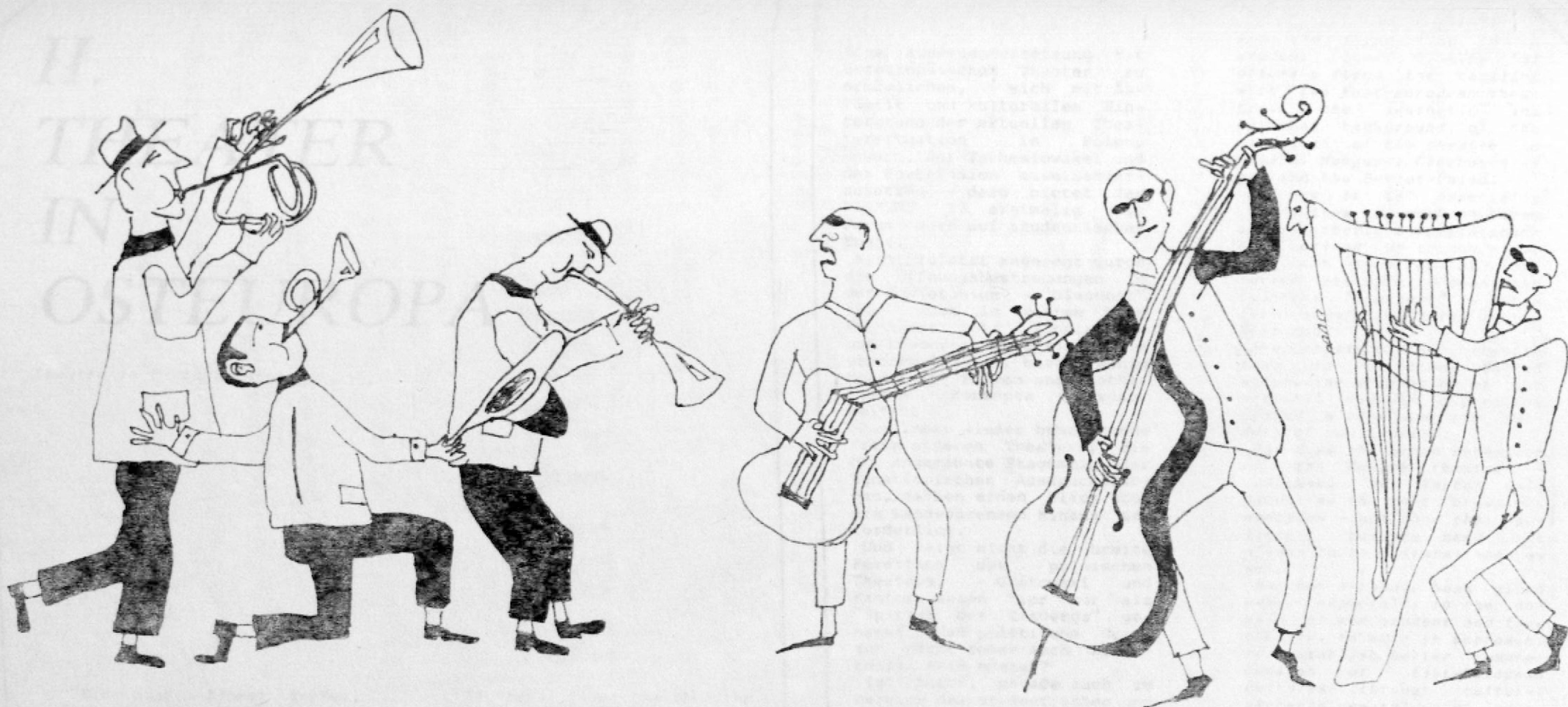
Angelika Hurwicz

"Ein Problem für inszenie-
rende Frauen, das ich in
diesem Zusammenhang noch
wichtig finde anzusprechen,
liegt in der Arbeit mit
Schauspielern, männlich und
weiblich. Dieses Problem hat
mit dem Apparat Theater gar
nichts zu tun, sondern es
spiegelt den Stand der
Frauenemanzipation in der
Gesellschaft wider: Durch
eine Frau am Regiepult werden
die erotischen Konstellatio-
nen des Arbeitsprozesses
umgedreht, und es gibt eine
Reihe von Schauspielern bei-
derlei Geschlechts, die sich
in dieser neuen Situation nur
schwer zurechtfinden. (Gegen-
beispiele gibt es auch, aber
ich soll ja hier von Schwie-
rigkeiten sprechen.)

Manche Männer/Schauspieler
fühlen sich durch Regisseu-
rinnen in ihrer Männlichkeit
bedroht: Das kann so weit
gehen, daß die Zusammenarbeit
unmöglich wird. Für Frauen/
Schauspielerinnen ist es oft
nicht weniger schwierig: der
Wechsel vom Regisseur/Liebha-
ber zur Regisseurin/Schwester
wird als Verlust empfunden.
(Es handelt sich dabei nicht
zwangsläufig um dumme und
unemanzipierte Frauen.) Ar-
beit hat das bei mir zwar
bisher noch nicht verhindert,
aber manchmal waren lange und
komplizierte Gewöhnungspro-
zesse notwendig."

Winni Victor

Fúvós- és huros hangszerek küzdelme a zenestadionban-Benda Balázs rajza

II. THEATER IN OSTEUROPA

Theatre in Eastern Europe

"Ein Signal fliegt vorbei, dann der erleuchtete Bahnhof, man hört das Rattern auf den Weichen. Die Menschenmenge auf dem Bahnhof brüllt los und gibt wütende Schreie von sich."

Stanislaw I. Witkiewicz,
("Die verrückte Lokomotive")

"A signal flies by, then the lit up station, you can hear the rattle of the wheels on the switches. The crowd at the station starts to roar and they shout angrily."

Stanislaw I. Witkiewicz,
("The Mad Locomotive")

Organisation:
Astrid Sommer
Ralf Siebelt
Lorenz Hippe

Eine Auseinandersetzung mit osteuropäischem Theater zu ermöglichen, sich mit Ästhetik und kulturellem Hintergrund der aktuellen Theatersituation in Polen, Ungarn, der Tschechoslowakei und der Sowjetunion auseinanderzusetzen - dazu bietet der DISKURS '87 erstmalig ein Forum auch auf studentischer Ebene.

Nicht zuletzt angeregt durch die Öffnungsbestrebungen in der Sowjetunion - "Glasnost" ist auch im Westen kein Fremdwort mehr - scheint es uns besonders interessant in unserem Theater, bisher wenig beachtete Formen und ästhetische Konzepte aufzuarbeiten.

Die immer wieder beschworene Krise unseres Theaters, die oft angemahnte Stagnation der künstlerischen Ausdrucksformen, machen einen Blick über die Landesgrenzen hinaus erforderlich.

Und zeigt nicht die breite Rezeption des polnischen Theaters, - Grotowski und Kantor seien hier nur als "Spitzen des Eisbergs" genannt - daß politische Grenzen nicht immer auch kulturelle sein müssen?

Ist nicht, gerade auch im Bereich des studentischen und freien Theaters, bislang eine Chance vertan worden, kulturell über die politischen Grenzen hinweg eine Annäherung, ein besseres Verstehen der osteuropäischen Kulturen zu ermöglichen?

DISKURS '87 möchte daher den Schritt ins Neuland wagen und Anregungen für die Suche nach neuen theatralen Formen geben, so daß - möglicherweise - ein intensiverer Theateraustausch in Gießen seinen Ausgangspunkt haben wird.

for the first time on a student level DISKURS '87 offers a forum for tackling with the East-European theatre, the aesthetic and cultural background of the situation of the theatre in Poland, Hungary, Czechoslovakia and the Soviet Union.

For us it is especially interesting to work on forms and aesthetic concepts scarcely noticed up to now - not at least inspired by the Soviet attempts to open the country: "glasnost" is not a foreign word any more, in the West too.

The crisis of our theatre that is so often talked about, the stagnation of the artists' ways of expression demand a view over the borders of our country.

And does the broad reception of the Polish theatre - Grotowski and Kantor only named as the most prominent examples - not show that political borders need not always to be cultural ones as well?

Has not a chance been given away, especially in the domain of the student and free theatre, to make an approach, to establish better comprehension of East-European cultures through cultural exchange regardless of political borders?

DISKURS '87 wants to venture a step into a new territory and to give impulses for the search of new theatrical forms, so that - possibly - more intensive theatrical and even cultural exchange in general will be results of these efforts in Gießen.

~~~~~

"Felhangzik a jelzés, megjelenik a kivilégített állomás, hallani a kerekek kattogását a váltóknál. Az állomáson a tömeg felzúg és dühös kiabálásba kezd." /Stanislaw I. Witkiewicz: Az örült lokomotív/

A DISKURS '87 először nyújt diákszinten lehetőséget a kelet-európai színház, a lengyelországi, magyarországi, csehszlovákiai és Szovjetunió-beli színházak helyzetének, esztétikai és kultúrális hátterének a megvitatására.

Különösen érdekes számunkra, hogy figyelemre eddig alig méltatott színházi formékkal és esztétikai koncepciókkal foglalkozzunk. /---/

A "glasznosztj" már nyugaton sem idegen szó. A mi színházunk oly sokszor emlegetett válsága, a művészek kife-

jezési módjainak leszűkülése határainkon li kitekintésre késztet. Hiszen a lengyel színház eskörről fogadtatása/Grotowski és Kantor nevére csak mint a leghíresebbekét említjük,

azt mutatja-e, hogy a politikai határoknak nem feltétlenül kell egyben túrális határokat jelenteniük?

szalasztottuk-e el

éris,
lönösen a

k- és szabad-

nházak terén) a politikai árokat figyelmen kívül hagyva, túrális cseréken keresztül a let-európai kultúrák jobb "beötvöződésének" lehetőségét?

DISKURS

A DISKURS '87 új területre kíván lépni és ezáltal impulzust adni új színházi formák kereséséhez, hogy lehetőség szerint még intenzívebb színházi/és talán kultúrális/ cserék is létrejöhessenek a giesseni törekvések eredményeképpen.

III. ÄSTHETIKEN DES POLITISCHEN THEATERS

Aesthetics of Political Theatre

"Kunst war nie ein Mittel,
die Welt zu ändern, aber
immer ein Versuch, sie zu
überleben."

Heiner Müller

"Art has never been a means
to change the world. But
always an attempt to survive
it."

Heiner Müller

Organisation:
Hans-Joachim Lehmann
Susanne Minnacker

1987 - eine Epoche der Theaterexperimente scheint am Ende. Regie- und Bildertheater, Theater der Visionen, des Aufruhrs, der Provokation - geht nichts mehr? Wir konstatieren: Ratlosigkeit, Rückkehr des Theaters in das Kulturbüro, Abteilung Gepflegte Abendverbringung.

Erschöpfung, anscheinend, bei den Neuerern der 60er und 70er Jahre. Die Aufbruchstimmung mit (auch gesellschaftlich) hochgestecktem Anspruch verfliegen. Was Peter Brook einst das "tödliche" Theater nannte, auf dem Vormarsch.

Grund genug, die Situation, das Verhältnis Theater/Politik zu durchdenken, ohne das Theater wichtiger zu machen als es ist. Ästhetische Mittel wirken indirekt, vielleicht 10% der Bevölkerung gehen gern ins Theater. Die Welt kann es nicht verändern. Aber die Forderung, der Wunsch, die Produktivität des - vielleicht unrealisierbaren - Verlangens bleiben.

Die Arbeitsgruppe wird eine Vergewisserung über die Vorgeschichte des Problems "Politisches Theater" versuchen, (neue) Fragen formulieren, bestimmte Felder genauer ausmessen:

- Sprechen wir von politischem Theater, oder von politischem Theater, von der Erkundung der Ränder des Theaterbegriffs?

- Wie steht es um das verordnete politische Theater (Beispiel DDR), wie um das Theater als Störung und Subversion des Betriebs?

- Hat die alte Auseinandersetzung Brecht-Piscator noch Bedeutung?

1987 - an era of experimental theatre seems finished. Theatre of stage direction and images, theatre of visions, of revolt, of provocations - nothing doing? We note: helplessness, return of the theatre to the Cultural Administration, Department of Refined Evening Entertainment.

The innovators of the sixties and seventies are obviously exhausted. The atmosphere of departure with its high expectations (also concerning society) has vanished. What Peter Brook once called "deadly" theatre is on the advance.

Reason enough to analyse the situation, the relationship of theatre and politics, without making the theatre more important than it is. Aesthetical means have an indirect effect, perhaps ten percent of the population like to go to a theatre. It cannot change the world. But the call, the wish, the productivity of the - perhaps unrealizable - desire remain.

The workshop will try to ascertain the history of "political theatre", to formulate (new) questions, to assess certain subjects:

- Do we talk about political theatre or about political theatre, about the exploration of the margins of the concept of theatre?

- How are matters concerning the decreed political theatre (e.g. in the G.D.R.), and concerning the theatre as a disturbance and subversion of business?

- Does the old conflict of Brecht vs. Piscator still have any significance?

A POLITIKUS SZÍNHÁZ ESZTÉTIKÁJA

III. A POLITIKAI SZÍNHÁZ ESZTÉTIKÁJA

"A művészet sohasem volt a világ megváltoztatásának eszköze, hanem mindig csak a ~-sára való kísérlet." Heiner Müller

Szervezők: Hans-Thies Lehmann és Susanne Winnacker * /1987-ben a kísérleti színház

országok letűnni látszik. --- képi színház, víziószínház, lázadó színház, provokáló színház -- semmi nem történik? Amit látunk: tehetetlenség, a színház visszatérése a Kulturális Adminisztráció vezetése alá, a kifinomult esti Szórakozás köréjébe.

A 60-as és 70-es évek kísérletezői nyilvánvalóan elfáradtak.

A Peter Brook által egyszer "halálos" színháznak

bevezetett irányzat van felemelkedőben.

Az esztétikai eszközöknek közvetett hatásuk van -- a népességnek mindössze tíz százaléka szeret színházba járni. A színház nem tudja megváltoztatni a világot. De a /talán/ megvalósíthatatlan remények hívása, beteljesülésük vágya, lehetősége most is ugyanaz, /új/ kérdéseket,

A szekció megpróbálja felmérni a "politikus színház" történetét, /új/ kérdéseket, témákat felvetni:

- Politikus színházról vagy politikus színházról, a színház koncepciójának határterületeiről beszélünk-e?

- Hogy állunk a szabályozott politikai színházzal /pl. az NDK-ban/, a zavargásként és az üzlet aláaknázásaként értelmezett színházzal?

- Brecht és Piscator régi konfliktusa még mindig bír jelentőséggel?

- Meg lehet-e határozni a színházat működésének olvei /csoportszínház, stb. alapján?

- Lässt politisches Theater sich über die Arbeitsweise definieren (Gruppentheater, Mitbestimmung usw.)?
 - Aktualität der Lehrstücktheorie: Politik des Theaters als Neudefinition seiner Basiselemente (Spiel, Zuschauen, Darstellen, Ort, Zeit)?

Fragen über Fragen. Die Arbeitsgruppe bietet die Chance, aufgrund des weiten Zeitrahmens (dreimal 3 Stunden) einen ausgreifenden Diskussions- und Gesprächszusammenhang zu entwickeln, Erfahrungen und Thesen auszutauschen. "Diskurs" ist die (seltene) Gelegenheit dazu.

Kurze Übersicht
 über die Arbeitsgruppe:

Leitung:
 Hans-Thies Lehmann,
 Susanne Winnacker

Teilnehmer:
 Henning Rischbieter (Theaterkritiker, Berlin),
 Jean Jourdheuil (Regisseur, Paris),
 Günther Heeg (Regisseur, Alzenauer Ensemble),
 Anna Viebrock (Bühnenbildnerin, Frankfurt),
 Jossi Wieler (Regisseur, Bonn), u.a.

Zeiten:
 Donnerstag 18.6. bis
 Samstag 20.6.,
 jeweils von
 14.00 bis 17.00 Uhr

Ein Reader mit Materialien wird an die Teilnehmer der Arbeitsgruppe verteilt werden

- Can political theatre be defined by it's method of working (group theatre, co-determination etc.)?
 - Topicality of the theory of didactic play: theatre policy as a re-definition of it's basic elements (play, watching, acting, place, time)?

A lot of questions. The workshop offers the chance, due to the extensive time schedule (three times 3 hours), to develop a far-reaching continuity of discussion and conversation, and to exchange experiences and theses. "Diskurs" is a (rare) opportunity for that.

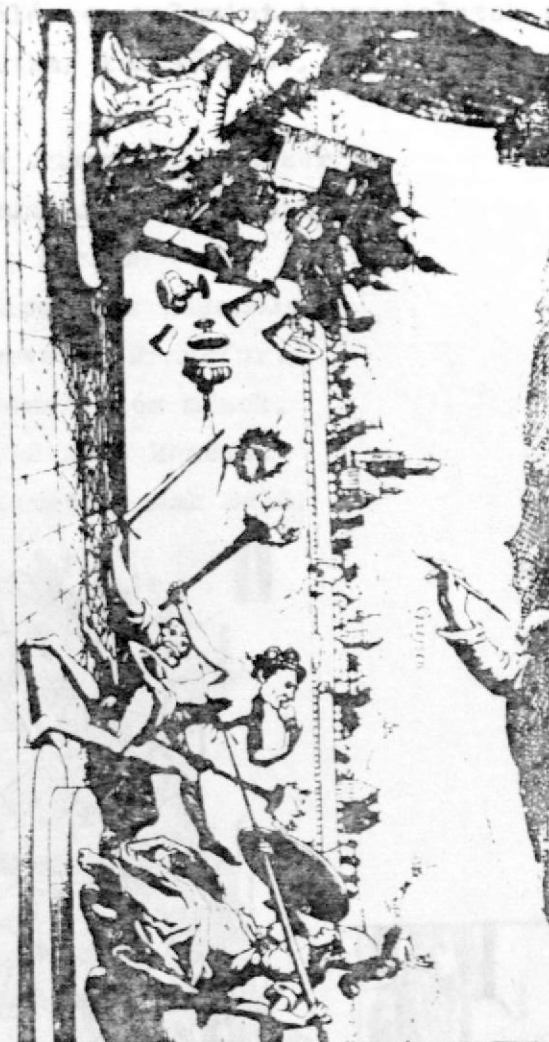
Short list of the workshop participants:

Chairmanship:
 Hans-Thies Lehmann,
 Susanne Winnacker

Participants:
 Henning Rischbieter (theatre critic, Berlin),
 Jean Jourdheuil (stage manager, Paris),
 Günther Heeg (stage manager, Alzenauer Ensemble),
 Anna Viebrock (stage designer, Frankfurt),
 Jossi Wieler (stage manager, Bonn), and others.

Time:
 Thursday, June 18th, until
 Saturday, June 20th, from 2 pm
 to 5 pm daily.

A booklet with material will be distributed to the participants of the workshop.

DISKURS 87

-A didaktikus darab elméletének aktualitása: a színház alapelveinek /darab, néző, játék, hely, idő/ újra meghatározása mint színházi irányelv?

Sok a kérdés. A szekció tag időbeli határaiból kifolyólag /3-szor 3 óra/ lehetőséget nyújt sokrétű véleménycserére és megbeszélésre, valamint tapasztalatok és nézőpontok cseréjére is. A DISKURS erre is nyújt /ritka/ lehetőséget.

A szekció résztvevőinek rövid névsora:

Szekcióvezetők: Hans-Thies Lehmann és Susanne Winnacker

Résztvevők: Henning Rischbieter /színházkritikus, Berlin/

Jean Jourdeuil /rendező, Párizs/

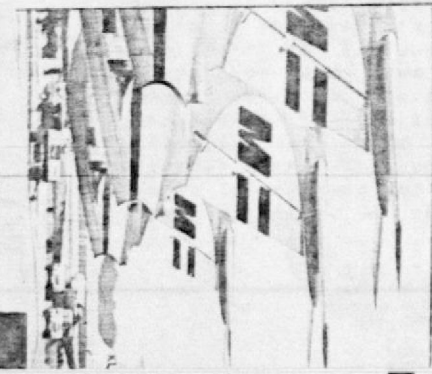
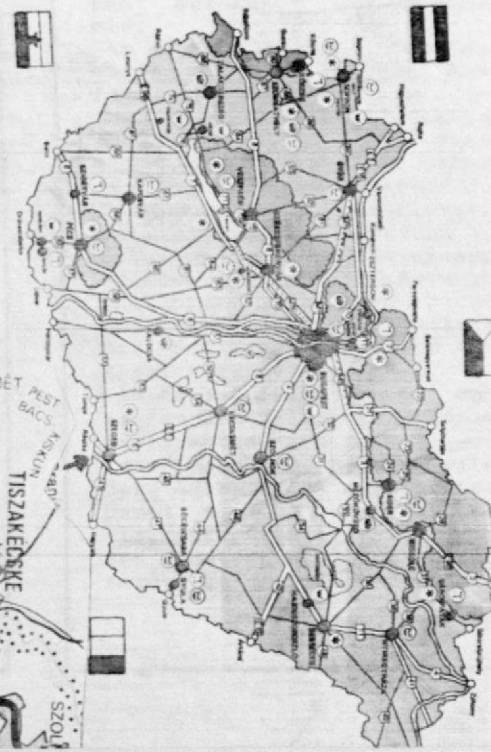
Günther Hegg /rendező, Alzenaues Ensemble/

Anna Viebrock /színpadtervező, Frankfurt/

Jossi Wieler /rendező, Bonn/ , és mások.

Ideje: június 18-20, csütörtöktől szombatig du. 2 és 5 között.

A szekció résztvevői vitaanyagot tartalmazó füzetet kapnak majd.

IV. REGIE -AUSBILDUNG

Stage Management Training

"Interessant ist nie, wie
einer anfängt oder aufhört.
Interessant ist die Mitte und
das, was in der Mitte
passiert."

Gilles Deleuze

"It is not interesting how
someone begins or ends. In-
teresting is the middle and
what happens in the middle."

Gilles Deleuze

Organisation:
Iris Laufenberg
Oliver Hardt

Zum Arbeitsseminar

In den letzten Jahren gab es
im Rahmen der DISKURS-Treffen
immer wieder den Versuch,
sich mit den Ausbildungs-
strukturen in den Theaterbe-
rufen auseinanderzusetzen.

Wir haben uns entschlossen,
diese Diskussion auf den
Bereich Regie-Ausbildung zu
konzentrieren. Obschon wir
wissen, daß sich Theorie und
Praxis in der Regie-Ausbil-
dung überschneiden, haben wir
uns bemüht, diese beiden Be-
reiche in der Diskussion ge-
genüberzustellen.

Zu diesem Zweck haben wir
Regie-Assistenten und Assis-
tentinnen und eingeladen,
sowie Theaterwissenschaft-
ler(-innen) der fünf deut-
schen Hochschulen die dieses
Fach im Hauptstudienqanq an-
bieten.

Eine Sonderstellung nehmen
die Schüler der "Regie-Klas-
sen" aus Essen und München
ein.

Am ersten Tag des Treffens
werden wir uns mit den Aus-
bildungsstrukturen an den
Hochschulen auseinandersetzen
und das Verhältnis von Theo-
rie und Praxis dort unter-
suchen. Daran wollen wir die
Diskussion um die Problematik
der Hochschul-Ausbildung in
Hinblick auf die Berufsaus-
sichten und -anforderungen
anknüpfen. Erfahrungsberichte
und Kurzreferate der Teilneh-
mer schließen die erste Dis-
kussionsrunde ab.

Am darauf folgenden Tag geht
es um den Alltag von Regie-
assistenten, d.h. um die
Frage nach den Möglichkeiten
der Ausbildung am Theater.
Dabei sollen Organisations-
strukturen und Hierarchien an
den deutschen Bühnen aufge-
zeigt werden. Unter anderem

The study-group

At the Diskurs meetings in
recent years there have been
some endeavours to examine
the structures of training
for theatre professions.

For the 1987 festival we
decided to concentrate our
discussion especially on the
topic of stage management
training. Although we know
that there is a correlation
between theory and practice,
we will attempt to oppose
these domains in the dis-
cussion.

Due to this purpose we in-
vited assistant directors as
well as dramatists from five
german universities. On the
first day of this years
meeting we will talk about
the training structures at
Universities in order to exa-
mine and criticise there pro-
gram concerning the named
opposition.

From there we will proceed
to the problems at the uni-
versities relating to pro-
fessional prospects and
requirements. Reports about
personnel experiences and
short essays will complete
the first discussion. On the
following day the routine
work of assistant directors
will be our topic. This will
be combined with an examina-
tion of the possibilities of
training for stage management
in the theatres.

We will analyze the modalities
of application, es-
pecially the assistants pos-
sibilities to influence the
production and want to show
some of the hierarchical
structures in the theatres.

Finally, we would like to
discuss the situation of
women in training and work as
stage managers. On the third

V. RENDEZŐ

K É P Z É S

"Az nem érdekes, hogy valaki hogyan kezdi vagy hogyan végzi. Az az érdekes, ami a kettő között van, s hogy ott mi történik." /Gilles Deleuze/

4SZ
EKCIÓ

Az utóbbi évek DISKURS-találkozóin felmerült az az igény, hogy a színházi szakmákra való felkészítés struktúrájára is fordítsunk figyelmet.

Az 1987-es fesztiválon ezen belül a rendezőképzés megvitatását határoztuk el. /---/E cél tudatában segédrendezőket hívtunk meg, valamint drámaírókat öt német egyetemről. Az elővi találkozó első napján az egyetemek képzési struktúráját fogjuk megvitatni, hogy megvizsgáljuk és meg- bíráljuk a képzés programját a fent említett szerkezetállás szempontjából.

Azután az egyetemek hivatásos elvárásokkal és kilátásokkal kapcsolatos problémáival szeretnénk foglalkozni. Az első megbeszélést személyes beszámolók és egy rövid tanulmány fogja zárni. A következő napon témánk a segédrendezők munkája lesz. Egyúttal megvizsgáljuk a színházakban történő rendezőképzés lehetőségeit.

Megvizsgáljuk a gyakorlati lehetőségeket, külön tekintettel a segédrendezőket, előadásokban való tényleges közreműködésükben, és egyben rá szeretnénk mutatni a színházakban meglévő hierarchikus struktúrára.

Végül ki szeretnénk térni a nők helyzetére a rendezőképzésben és -munkában. Az utolsó napon pontokba szeretnénk foglalni állásfoglalásunkat, s azokat a fesztivál többi résztvevője elő tární megvitatásra.

A statisztikák magyarázata

Mostanáig csak kevés tudományos felmérés készült a rendezőképzésről.

Ezért szekcióbeli munkánkat az összes fellelhető tudományos igényű anyag figyelembevétele mellett főleg vendégeink személyes tapasztalataira fogjuk alapozni. A köv. oldalon a statisztikák azt mutatják be, hogy a nyugatnémet egyetemek színházi tanszékein tanuló 6200 hallgatóból hányan készülnek rendezőnek.

Iris Laufenberg

werden Bewerbungs- und Vermittlungsmodalitäten sowie die Möglichkeit der künstlerischen Einflußnahme auf die Produktion analysiert. Anhand der Erfahrungen unserer Gäste wollen wir die Wege des Assistenten in die Selbstständigkeit und die vielen kurzen wie unendlich langen Einbahnstraßen auf dem Weg hin zum Regisseur aufspüren.

Abschließend sollen auch die Schwierigkeiten der Ausbildung und der endgültigen Praxis am Theater behandelt werden, die sich speziell für Frauen ergeben.

Am dritten Tag sollen aus den erarbeiteten Thesen konkrete Forderungen zur Beseitigung bestehender Mißstände in Form eines Kataloges zusammengestellt werden. Dieser wird am vierten Tag in der Öffentlichkeit zur Diskussion gestellt werden.

Zur nebenstehenden Statistik

Bisher gibt es nur wenige wissenschaftliche Untersuchungen, die sich mit den Schwierigkeiten der Regie-Ausbildung befassen. Deshalb stützen wir uns in der Arbeitsgruppe hauptsächlich auf die Kurzreferate und Erfahrungsberichte der Teilnehmer, ohne dabei vorhandene Materialien außer Acht zu lassen. Die nebenstehende Tabelle zeigt, wieviele der 6200 Theaterwissenschaftler im deutschsprachigen Raum überhaupt das Berufsziel "Regisseur" vor Augen haben.

Iris Laufenberg

day the theses worked out in our study-group will be put into a catalogue of requests, which we would like to discuss with all participants of the festival.

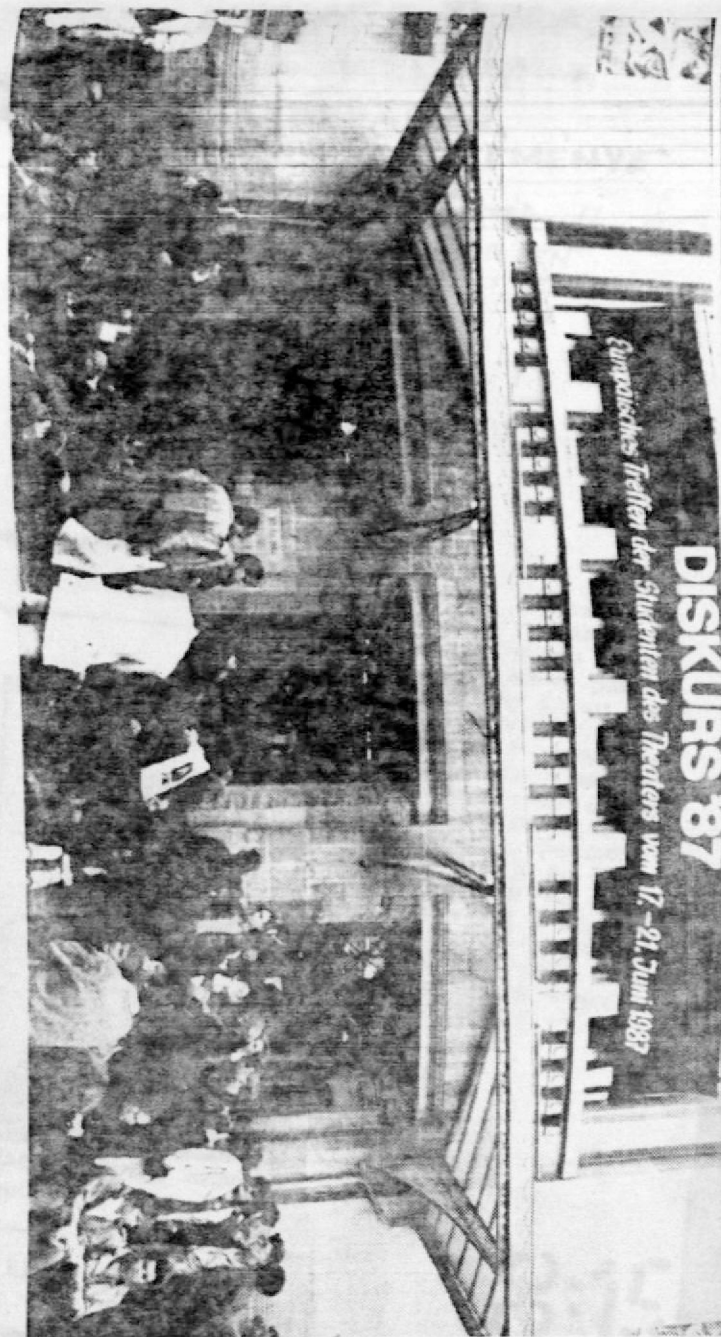

Explanation of the statistics

Up to now there are only a few scientific research materials that refer to the training of directors.

Therefore we will base the work in the study-group mainly on the personal experiences of our guests, but will also take into consideration all the scientific material there is. The statistics on the next page show, how many of the 6.200 people working in drama departments in Germany want to become a director at all.

Iris Laufenberg

EDMUNDO TORRES

EDMUNDO TORRES
MASIKJAINAK
ES SZOBRAINAK
GYÜJTEMÉNYE

LÁTHATÓ A DUGODICS TÉL 12.
I. EMELETI TANÁCSTEREMBEN

MOST:
NAPONTA 3⁰⁰ - 20⁰⁰ - 19 -

GALERIAS

Edmundo Torres, máscaras inquietantes.

Máscaras. Formado en Milán como mascarero, el cuzqueño Edmundo Torres inauguró el jueves pasado una exposición de sus rostros. Los "Yuyas" animaron la fiesta, pues Edmundo trabaja brazo a brazo con ellos; así la "Arana" (Espinar 266) sirvió de escenario a un vernissage inusual y, por cierto, más entretenido que aquellos en los cuales no se pasa del cocktail. Intensas y expresivas, basadas en una estilizada exploración de la cara humana, las máscaras de Torres merecen ser apreciadas.

MAYO 31, 1984

58 EL BUHO

8:15

VIII.

DISKURS

-MATERIAL

DISKURS-ANYAG
=====

"A jelen egyik legmegnyugtatóbb vonása az, hogy az értelmiség elhagyja gondolatainak köreit, hogy olyan területekkel és gyakran művészekkel keres kontaktust, akik ill. amelyek látszólag távol állnak az általa megszokott tudományoktól."

R.Allendy

"Einer der trostreichsten Züge der Gegenwart liegt in der Tatsache, daß die intellektuellen den Kreis ihrer Gedanken verlassen, um mit den Nachbargebieten, ja häufig mit Künstlern in Verbindung zu treten, die schneidbar ihren gewohnten Studien weit entfernt liegen." R. Allendy

"One of the most aspects of the present is that the intellectuals are leaving the circle of their thoughts, in order to take contact with artists, often with artists who seem to be far from their studies; they are far from their studies."

DISKURS 84

Diskurspracher

Podiumsdiskussion: "Theater morgen"

Aufzeichnungen der Diskurschen Projekte

Auf ohne Worte I

Breath/ von Samuel Beckett

Unter der Leitung von Holly Davis

Wider die allein laute Klasse von Sinnverleugern

Von Odo Marquard (Essay)

Unter der Leitung von Andrej Wirth

Prinz Friedrich von Hohenzollern

Von Heinrich von Kleist

Unter der Leitung von Adolf Dresen

Abendgespräch mit Waskettall

Er spricht mit

In der Ausstellung der arbeitsenden

Diskursen und Bühnen

1. Diskurs des Instituts für

Lehrstuhl Theaterwissenschaften Gießen

am 1. Juli 1984, 19.30 Uhr, 5. 84 teilzunehmen.

Eintritt ist frei, das Theater und seine

Wirkung zu verändern, daß es uns gerecht wird.

Wir werden die Strukturen erkennen,

verändern und erschaffen, in denen wir morgen

leben werden.

Eintritt ist frei, das Theater und seine

Wirkung zu verändern, daß es uns gerecht wird.

Wir werden die Strukturen erkennen,

verändern und erschaffen, in denen wir morgen

leben werden.

Eintritt ist frei, das Theater und seine

Wirkung zu verändern, daß es uns gerecht wird.

Wir werden die Strukturen erkennen,

verändern und erschaffen, in denen wir morgen

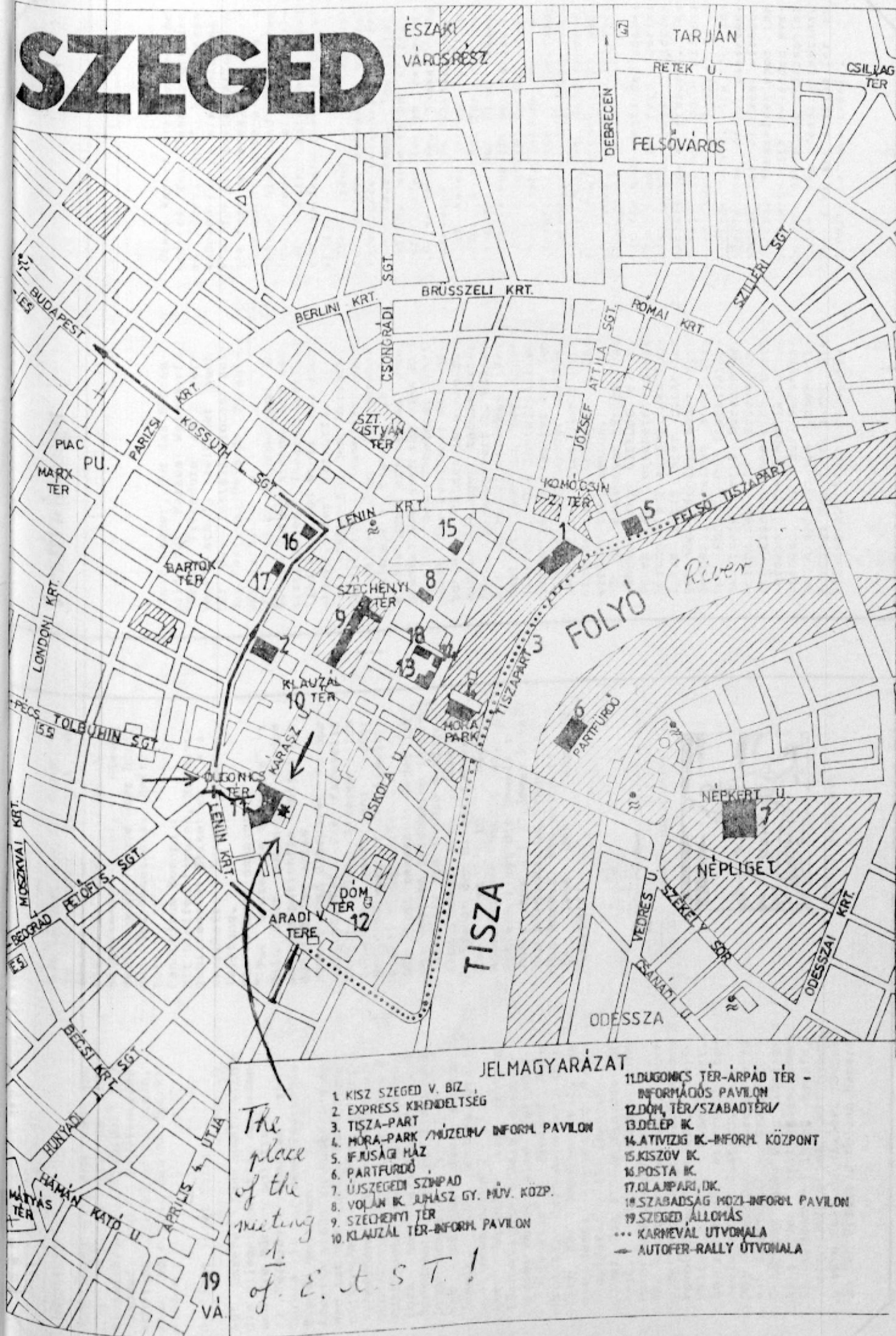
leben werden.

6.-8. Juli 1984 GIESSEN

1. Konferenz der Studenten und Schüler des Theaters im dt. sprachigen Raum

SZEGED

Jahrmarkt Europa

Man sieht sich die Augen aus dem Kopf : Europa ist eingeschrumpft. Tableau! Die Längen/ und Breitengrade scheinen dieselben zu sein, aber wo sie in den Nullpunkt münden :

Da liegt jetzt Europa.

Auf unserem Kontinent sind die Fliegen geistig geworden und die Mücken politisch.

!! Vereingte Staaten von Europa !! Ihr Denk/Sport Die Krebse gedeihen.

Amerika steht konkurrenzlos da Was ist mit Europa da!? Humanitäres/Aktiv-und Pazifistisches/Kongresse und Händereichen/Ethisch-Freiheitliches / Mutterschutz nin und Bodenreform her/Klassenkampf und Menschenrechte/Liga links und Liga rechts-:

Was nützen die schönen Ideale, wenn andere drauf spazieren sehen ?

Denn Europa: ein Fetzen Lächerlichkeit/sein europäischer Mensch eine Katheder-Proklamator. Protest über Protest! Kein Ausdruck, kein Sinn für Gemeinsamkeit, es sei denn: Ausrottung durch Stupidität a` la Spengler.

Ergo: Die Stunde Europas ist kalt, sie brngt keine Pubertätsenergie.

Der Kontinent wackelt, aber nicht von Leben gebärdenden Revolutionen bewegt, seine Walze ist ausgeleiert, Zerfall bloß, ein recht bedeutungsloser Zustand.

Da: Schauplatz Europa wird ein Jahrmarkt - Bravo ! Gelächter über die Wichtigkeit der zeitgenössischen Individuen (ihrer Berufe, ihrer Geschäfte)! Wir haben unsere Haltung wieder. Wenn in den Presse/Schollen habert

was kümmert wen die Geschichte der Krebse, so dick vom Pathos -

Das was steht, das was hingestellt ist, Flagge gehißt oder Flagge über Bord, aus der Vogelschau betrachtet:

Panoptikum Europa !

Mit steifen Figuren, Museumsgehirnen; mit Etiketten / Wissenschaft / Kunst / Höchstleistung.

Ein Automat schnarrt :

" Pur epater le bourgeois " - : Mein Gott quo usque tandem abutere patientia nostra! Wie desolat ist alles -

Hier ! Den Jahrmarkt Europa aufgeblufft! Die Karussells bemalt! Die Atrappe ins Schwarze getroffen! Euer Bedürfnis entwirft! Simultanität! Simultanität! Die Luft rauscht! Jeder ist da, seinen Luftballon in der lasst sie los ! Die Schläfen sind schon grau - laßt sie dahin in den Himmel ewigket - Es ist im Herbst, Äonen/Winter bricht an. Im Schläfe liegt die Umwelt : Panoptikum - ! Trümmer Mykenes versinken im Traum - ! Hic Rhodus: hic salta !! Es lebe der Jahrmarkt Europa!!!

Ks

Alle sind von einem Bock, der in der Luft steht, an der Spitze

NEMO IN ALIENIS SAPIENS

Aus : EUROPA-Almanach (1916)

Festivaldesign

Otmar Wagner, der das Bühnenbild für Markus Weßendorfs "Same Procedure as Every Year" schuf, zeichnet auch für die Installationen auf dem Festival-Gelände verantwortlich.

Die bis zu 4m hohen und 15m langen Tore bestehen aus den klassischen Theatermaterialien Holz und Stoff (s. auch abgebildeter Entwurf).

Sie stehen für den Versuch, spezifische Raumerfahrungen losgelöst von Bühnenraum/Landschaft zu bieten. Die Installationen erscheinen programmatisch auch für eine Extension des Theaters. Sitzt sonst der Zuschauer mit gebundenen Händen in einem für eigene Regungen tabuisierter Raum, so erweitert O. Wagner die Eigenart solcher Rezeption nun in zweifacher Hinsicht. Die Installationen lassen den Betrachter aus der Staunen auch wieder heraus. Sein Blick wird durch die Stoffbahnen verdeckt - und wieder freigegeben.

In der erwähnten Stück, das während des DISKURS 87 zu sehen ist, erscheint diese Lösung als Fragment. Das Publikum sitzt hier nicht nur gebunden, sondern sogar eingesperrt in einem angeketteten "Käfig". Die Installationen bieten jetzt Durchgänge, erscheinen als Brückenkonstruktionen, ohne sich durch vermeintliche Symbolik aufzuzwingen. Nach der Gefangenahme erfolgt die Demokratisierung: der Blick sucht die Öffnung zur freien Bewegung.

Otmar Wagner who created the scenery for "Same procedure as Every Year" by Markus Weßendorf, is also responsible for the installations on the festival-area.

The gates which are up to 4 metres high and 15 metres long, consist of the classical theatre materials wood and fabricate (see picture as well).

They stand for the attempt to offer specific spatial experience detached from the stage-landscape. The installations seem to be programmatic also for an extension of the theatre. Normally the spectator is sitting with tied hands in a room put under a tabu for his own emotions, but Otmar Wagner extends now the peculiarity of such reception in two ways. The installations do not capture the spectator imperatively but free him from his own astonishment. His view is covered by webs of cloth - and is released again.

In the play mentioned above, which can be seen during DISKURS 87, this solution appears as a fragment. The public is not only sitting tied but even locked in a sketchy cage. Now the installations offer passages, appear as bridges without forcing themselves upon the spectator with pretended symbolism. After the imprisoning follows the democratisation. The eyes are looking for an opening to move freely.

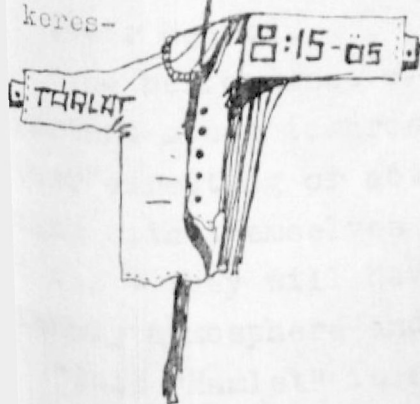
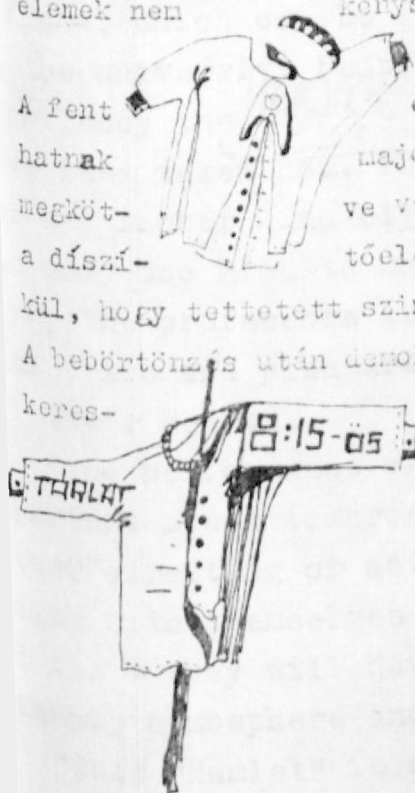

A fesztivál díszítőelemei

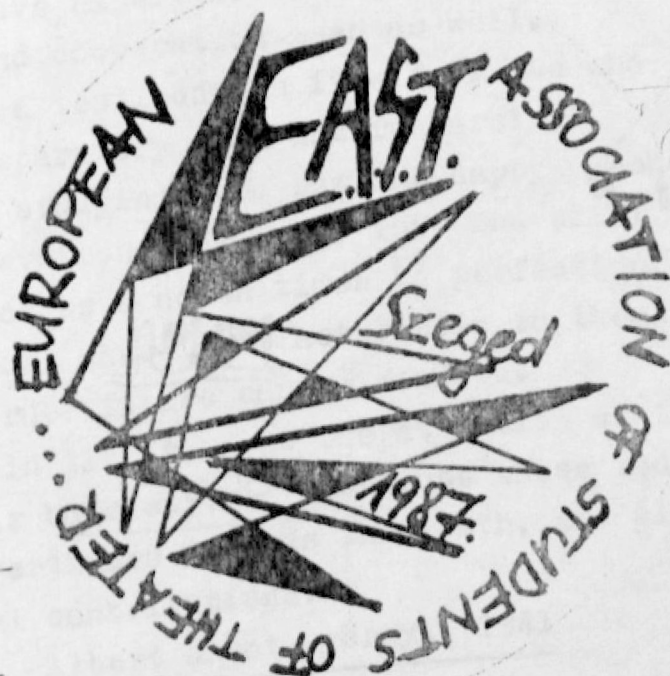
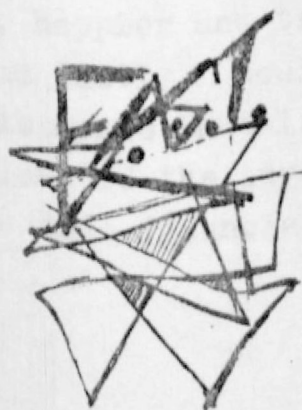
Otmar Wagner, Markus Wessendorf "Ugyanaz a folyamat minden évben" című darabjának díszlettervezője készíti a fesztivál területén felállított díszítőelemeket. A 4 méter magas és 15 méter széles kapuk hagyományos színházi anyagokból, fából és és vászonból készülnek.

Felállításuk kísérlet arra, hogy a színpadtól és a park ké-
pétől elszakadó térbeli hatást nyújt-
sanak, és egyben a színház
kiterjesztésének célját is szolgálják. A néző általában csak ül megkötött kézzel a
teremben és saját érzései tabúnak számí-
tanak--- nos, Otmar Wagner
most az ilyenfajta befogadás sajátosságát kétfelé terjeszti ki. A díszítő-
elemek nem kényszerítik rá magukat a nézőre, de nem is hőkentik meg.

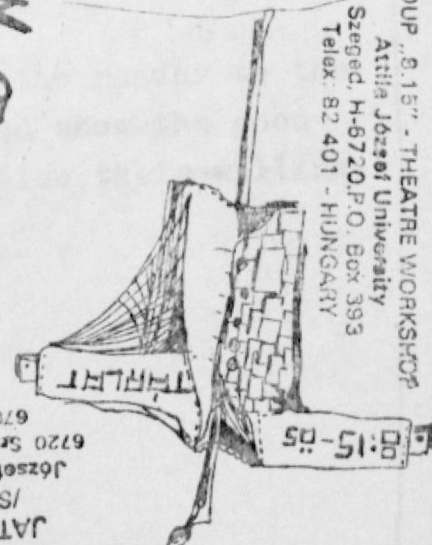
A fent említett darabban, lo arit a DISKURS '87 résztvevői is lát-
hatnak majd, ez a megoldás csak részleteként szerepel. A nézők nemcsak
megköt-
ve vannak, de be is zárják őket egy megrajzolt ketrecbe. Itt
a díszí-
tőelemek kijáratokat jelentenek, hidak szerepét töltik be anél-
kül, hogy tettetett szimbolikával erőszakol-
nák rá magukat a nézőre.
A bebörtönzés után demokratizálás következik. A tekintetek kijáratokat
keres-
nek, hogy szabadon mozoghassanak.

TÁRLAT

JATE 8.15-ös CSOPORT
/Színházi alkotókörzéség/
József Attila Tudományegyetem
6720 Szeged, Dugonics tér 12., I. em. 12.
6701 Pf. 393 - telek 82 401

GROUP "8.15" - THEATRE WORKSHOP
Attila József University
Szeged, H-6720, P.O. Box 393
Telek: 82 401 - HUNGARY

67:15-65

Attila József University
Szeged, H-6720, P.O. Box 393
Telex: 82 401 - HUNGARY

TÁRLAT

"I would like to say some words about this performance of "Hamlet" not as a literary critic, but as the rector of the university. The rector is the head of the university and thus the father of the students; his main concern must be that his children find the university their home, a place where they can realize themselves, form their own selves and fill their souls with valuable contents for a whole life time. This is a great concern, because these goals

cannot be fulfilled by those teaching alone, as the lectures and seminars can only mean a small fragment of university life. University gives only a frame, which can be filled with contents by the students alone. In the university bearing the name and following the spirit of His Excellency the Vice-Chancellor, the first steps in this direction have been taken now. The students have united in the effort to create a new and richer kind of student life, and the university and its council was only too glad to support and help the students in their initiative, the professors learned about the new ambitions of the students with pride and pleasure and joined the movement with all their hearts.

"The performance of "Hamlet" is one of the most important steps towards this goal. Those who take part in it either directing or acting will take the love of theatre, literature and acting with themselves when their university years end. But that is not all - they will have experienced and learnt what unselfish work, friendly atmosphere and cooperation mean as well.

"This "Hamlet" is a testimony in itself. Those who saw the students doing the preparatory work and rehearsing after the tiresome work they do studying, who saw the happy and cheerful with which they repeated short scenes a dozen times to perfection, those cannot doubt that our youth has those characteristics in themselves on which a better, happier and truer future can be founded.

"And lastly I would like to draw the attention of the reader to the advertisements in this booklet, because these too show the good intentions of the advertisers towards the youth, and also their willingness to make financial contributions."

Albert Szent-Györgyi, 1941

Ea nem mint irodalmár, hanem mint Rector akarok a „Hamlet”-hez hozzászólni. A Rector az egyetem feje és így a hallgatóság apja; főgondja az kell, hogy legyen, hogy fiai az egyetemen otthonukat leljék, ott magukat kiélhessék, kiformalhassák lelküket és szellemüket megtöltsék egy egész életre szóló tartalommal. Ez annál is nagyobb gond, mert ezt katedrai tanítással elérni nem lehet, mert a katedrai tanítás az egyetemi életnek mindig csak egy kis töredéke marad. Az egyetem csak keret, amelyet tartalommal egészen kitölteni csak maga a diákság tud. A Kormányzó Ur nevét és szellemét viselő egyetemen az első lépés megtörtént ezen az úton. A diákság összefogott egy új, gazdagabb diákélet megteremtésére, az egyetem és tanácsa két kézzel hozta a segítséget és adta meg a külső kereteket, míg a professzori kar büszke örömmel vett tudomást a diákság új megindulásáról s teljes szívvel csatlakozott a mozgalomhoz.

A „Hamlet” előadása egyik legfontosabb lépésünk ezen az úton. Akik annak rendezésében és előadásában résztvesznek, a dráma, az irodalom, a színjátszás szeretetét fogják egyetemünkről magukkal vinni. De ez nem minden; magukkal viszik az önzetlen munka, a baráti szellem, a baráti együttműködés kulcsait is.

DISKURS
DISKURS
DISKURS

Ez a „Hamlet” egyben bizonyosságtétel is. **23.000** kapuja, aki látta a diákokat az előkészítő munkáknál, a próbákban, melyekre a nap selymös fáradalmai után összegyűltek, odaadást, türelmet, szeretetet egymás után a tökéletes, amivel egy-egy kis töredékienet megvannak azok a jellembeli tulajdonságok, amelyekre egy jobb, derűsebb, igazabb jövőt fel lehet építeni. Végezetül fel akarnám hívni az olvasók figyelmét az e füzetben megjelent hirdetésekre, mert azok azt is jelentik, hogy a hirdető az üjúság iránt jó szívvel vannak és nem sajnálják tőle az anyagi áldozatot.

József Attila

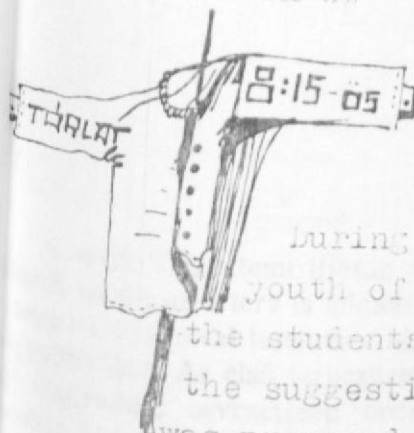
Ist. Horvath Istvan
1922-1941

"Eternal Theatre" by István Horváth, Jr.
Modern Directing and the Hamlet of the Szeged
Student Theatre
With a Preface by Sándor Sík
and introductory essay by Ferenc Mont

Carlo "Eternal Theatre"

This is the front page of István Horváth's
unique and still up-to-date book on
the theory of stage directing. The
introductory essay is written by Ferenc
Mont, the founder of the summer theatre
festival in Szeged. His original idea
was that student actors should act in the
performances of the festival. Sándor Sík
was a priest, poet and university profes-
sor whose courses were very famous
all over the country. /previous page/

/Opposite page:/

DISKURS The Theatrical Association of the University
Youth of Szeged /"SZEISZT"/

During the reorganization work of the university
youth of Szeged among the first innovations the idea that
the students should found a university theatre occurred. First
the suggestion of staging works of lower genres, namely operettas
was proposed, and immediately rejected by

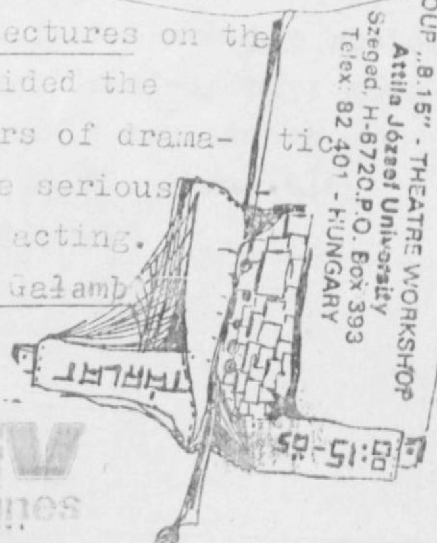
the students themselves who after, due to theoretical and
artistic considerations concluded that working with such out-
dated genres would not be fit to the serious and important
education young people must have towards our country.

Interest towards theatre and drama is not without
precedents at the Szeged University. Sándor Sík's lectures on the
history of drama and aesthetics on the one hand provided the
students with a deep insight into the different layers of drama-
tistic works of art, and on the other hand inspired the more serious
minded youths to personally experience dramatical acting.
Dramaturgical background to this was given by Sándor Galamb
amb's lectures on dramaturgy and the history of
theatre. The theatrical programmes
organized by the Arts Association of
Szeged Youth showed the need for

DISKURS

MALEV
Hungarian Airlines

GROUP "8.15" - THEATRE WORKSHOP
Attila József University
Szeged, H-6720, P.O. Box 393
Tele: 82 401 - HUNGARY

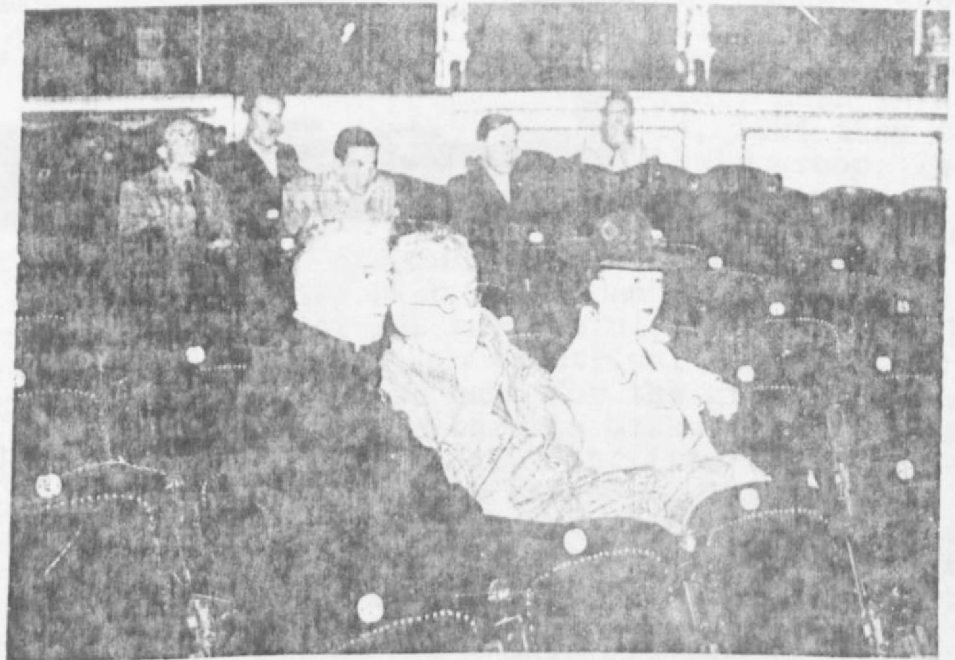
A Szegedi Egyetemi Ifjúság Színjátszó Társasága

8:15-ös

JATE 8:15-ös csoport
SZÍNHÁZI ALKOTÓKÖZÖSSÉG
JÓZSEF ÁRILA TUDOMÁNYEGYETEM
6720 SZEGED, DUKONICS YED 12, 1. EMELT 12
6701 PF. 393 - TELEK 52 404

(» SZEISZT «)

Tárlat

Ittül a lapröbba koronazep

In the front:

Elöl: Sík Sándor és Szent-Györgyi Albert

creating the forms of student acting at the university.

The representatives of the students set their plans, and suggestions before the council of the university, on behalf of which the rector, Mr Albert Szent-Györgyi gave all possible assistance and support to the students' propositions.

A szegedi egyetemi ifjúság újjászervezése során az első lépések között az a terv is felmerült, hogy az egyetemi ifjúság maga adottságaival teremtsen alapot az egyetemi színjátszás megindításához. Az első tervezetek még az alsóbb műfajok felé irányultak, nevezetesen operett-bemutatókra gondoltak, azonban ezt az ifjúság önként elvetette, azzal az indoklással — elvi és művészeti megfontolással — hogy kiveszőben levő ifjúság felkarolása méltatlan lenne az ifjúság komoly és nemzeti feladatát szolgáló hivatástudatához.

Színházzal és színművészettel való foglalkozás a szegedi egyetemen nem minden előzmény nélkül való. Sík Sándor történelmi és esztétikai előadásai alatt oly élmények rakódtak le az ifjúság lelkébe, melyek egyfelől a drámai művek minden rétegét egyénien is megvilágították és egyúttal nyugtalanító vágyakat sugalltak az ifjúság komolyabb rétegeinek lelki világába a színjátszás személyes élményszerzésére; másfelől pedig Galamb Sándor dramaturgiai előadásai ugyanennek dramaturgiai és színpadtörténeti háttérét biztosították. A Szegedi Egyetem Művészeti Kollégiumának színháztudományi vállalkozásai, melyekről előbb talál tájékoztatást a szíves olvasó, csak igazolásul szolgáltak arra, hogy az egyetemi színjátszás teretét és szervezetét meg kell alkotni.

Az egyetemi ifjúság kérésével és javaslataival azonnal megkereste az egyetem vezetését, melynek részéről Szent-Györgyi Albert rektor minden támogatást és lehetőséget megadott az ifjúságnak.

HAMLET STOOD IN A WHITE COSTUME ON THE BLACK STAGE

It is in the Arts faculty of the JAU of Szeged that the "8:15" Theatre Workshop works. The founding members have been working together for almost two and a half years when on April 14, 1984 they formed their group. Their performances so far: "Narcissus", "Words

"Hamlet (Jelvonások, azaz: "Fugába") and Music" and "Come and Go" by Beckett, "Poets", "The Tempest", "Arlecchino and Pasquale", and "The New Tempest" - all of them evoking interest and successful, not only at the university, but elsewhere, too, especially in theatrical circles.

THEIR NAME -- "Why did you choose this name for the group?", I asked the head of the group, Attila Samu, who was born in Szekszárd and is a 3rd year Classical Philology student at the JAU. "Oh, it's very simple - because we begin our performances at a quarter past 8 in the evening, that is at 8:15. No, seriously, we wanted to choose a name which is neutral uninteresting and cannot be in any way misinterpreted. In the style of Grotowski, who named his theatre in Opole "Theatre With 13 Rows" just because the audience were sitting in 13 rows of seats there." A couple of days ago the group performed the newest version of their "New Tempest", a production based on Shakespeare's play and performed for the 10th time now. They will play it in Budapest, and in the university towns of the western part of the country, in Keszthely, Balassagyarmat, Veszprém and Pécs as well.

The reason for the present conversation is two-fold. First, the group is in the process of making a film out of "The New Tempest" right now. Second, they will soon perform the reconstructed version of the famous 1941 production of "Hamlet" directed then by István Horváth, Jr.

SIXTY MINUTES IN COLOUR -- "When did you begin shooting the film?" "Last Saturday, and we hope to finish by next Monday. Two members of the Béla Balázs Studio are co-operating with us in this work, producer Anikó Pallagi and camera-

man László Nádaszy, Jr. Anikó Pallagi graduated from the Szeged Teachers Training College where she studied Hungarian literature and cultural organization. Between 1972 and 1978 she also worked in the student theatre of István Paál. This year she received a television director's degree at the Budapest Dramatic and Cinematic Arts College. László Nádaszy graduated from the same college, where he studied cameraman-

Hamlet fekete jelmezben állt a fehér dobogón

meghívó
MEGHÍVÓ

A szegedi József Atila Tudomány-egyetem Közművelődési Titkárságának egésze alatt működik a „Nyolctizenötös” nevű színházi alkotókörösség. Alapító tagjai két-két és fél esztendeje együtt dolgoztak már, amikor 1984. április 14-én megalakították csoportjukat. Eddigi előadásai — Nárcisz, Beckett: Szöveg és zene; Jövés-menés; Brecht: a koldus, avagy a halott kutya; A költők; A vihar; Arlecchino és Pasquarel; Új Vihar — érdeklődést keltek, sikert arattak, visszhangjuk volt, nem csupán az egyetemen belül, hanem másutt, sőt kifejezetten színházi szakmai körökben is.

A névválasztás

— Miért választották pont ezt a nevet?
— kérdezzük Samu Attilától a Nyolctizenötös Csoport szakmai vezetőjétől, aki egyébként szekszárdi születésű és harmadeves magyar–latin szakos hallgató a JATE-n.

— Nagyon egyszerű a válasz: mert este negyed kilenckor (nyolc-tizenöt-kor) kezdődnek előadásaink. Komolyabbra fordítva a szót: semleges, jellegtelen nevet akartunk, olyat, amit nem lehet így vagy amúgy értelmezni, magyarázni. Olyan stílusban, mint annak idején Grotowski, aki opolei színházát „Tizenhárom soros Színháznak” keresztelte, egyszerűen azért, mert a helyiségben tizenhárom sor szék volt.

Néhány nappal ezelőtt mutatták be a Shakespeare-műből készült Új Vihar megújabb változatát: immár tizenhatodszorra. Szerepelnek vele többek között Budapesten, előadják dunántúli egyetemi városokban, Keszthelyen, Zalaegerszegen, Veszprémben, Pécsen.

A mostani beszélgetéshez két dolog szolgált apópt. Az egyik: film ké-

szül az „Új Vihar”-ból. A másik: a Nyolctizenötös Csoport rövidesen műsorra tűzi ifj. Horváth István 1941-es emlékeztetés szegedi Hamlet-előadásának rekonstrukcióját.

Hatvan perc — színesben

— Mikor kezdődtek a filmfelvételek?
— Múlt szombaton, és a következő hét hétfőjén fejeződnek előreláthatólag be. A Balázs Béla Filmstúdió munkatársai: Pallagi Anikó rendező és ifj. Nádasy László operátor — a Tisza-parton veszik fel a külső felvételeket. Rohuk annyit hogy Pallagi Anikó Szegeden végzett magyar–népművelés szakosként a tanárképző főiskolán; 1972–78 között Pál István egyetemi színjátszó csoportjának Adam osztályának tagjaként a Színház és Filmművészeti Főiskolán az adásrendezői diplomát. Ifj. Nádasy László az operátor-rendezői szakon végzett ugyanott. Bemutatás előtt áll két sikeresnek ígérkező film — a „Számvetés” című szűlt portréfilm, és a „Számvetés” című egy parasztember sorsát végigkísérő alkotás — amelynek ő volt az operátor-rendezője. A hatvanpercesre tervezett színes film forgatókönyvet együtt írtuk mi hárman. Szereplők: az eddigi Új Vihar-előadások közreműködői.

Már eddig is nagyon sokan segítettek nekünk. Az egész szereplőgárda is nagy áldozatkészséggel vesz részt a nagyon

szépnek ígérkező munkában. Mindezt azért hangsúlyozom, hogy jelezzem; a film jelentős összefogással készül és ennek eredménye, hogy költségei előreláthatólag messze alatta maradnak majd a hasonló jellegű és terjedelmű alkotásoknak.

— Mikorra készül el előreláthatólag a film?

— Az Új Vihar a tervek szerint 1986-ban, tehát jövőre kerülhet közönség elé. Az ősbemutató természetesen a forgatás színhelyén, Szegeden lesz.

Eredeti dokumentumok alapján

— Hallhatnánk valamit a tervezett Hamlet-rekonstrukcióról is?

— Idén októberben a JATE bölcsészkarán kívánjuk megrendezni az „ifj. Horváth István-napokat”. Ennek keretében di egyetemi színjátszás történetét (mintaként) mutatna be a húszas évektől napjainkig. A tervezett beszélgetéseken a helyi színjátszókon, egyetemi hallgatókon és más érdeklődőkon kívül a tervek szerint neves budapesti színházi szakemberek is részt vennének. Meghívunk néhány neves diák színjátszócsoporthoz is. Ugyanakkor kerülne színre a már említett Hamlet-produkció a mintegy húsz taggal kibővített Nyolctizenötös Csoport előadásában.

Hogyan lehet rekonstruálni egy

HÉTFŐ,
1985. SZEPTEMBER 9.

ARLA

TARLAT

TV

V

ship and directing. Two about László Nánási, the life of a peasant are will be very successful. long New Tempest film The actors will be the Anikó and László have and the actors are new project, too. The this co-operation of the production of films of "When do you "Well, hope- time in 1986. of course be

BASED ON

"Could you the proposed as well?" next month organize Horváth, Faculty of exhibition history of Szeged from planned This means of about theatres Apart from students and interested, theatrical the dis- theat- res the by

of his documentary productions, one other, the "Banishment", about the about to be released, I think they The script of the sixty minute was written by the three of us. same as in the stage production. helped us very much already, very enthusiastic about this film will be the result of and in this way the costs will be well under those similar length and kind. think it will be ready?" fully next year, some- The first showings will in Szeged."

ORIGINAL DOCUMENTS

tell me something about Hamlet-reconstruction "In October, that is we are going to the first "István Jr. Days" at the Arts our university. An documenting on the student theatres in the 1920s on is also during the Days. covering the history 15 groups including of recent years. local groups, the all those who are We are inviting leading directors and critics to cussions. Well-known student will also be playing during Days, and our group, enlarged 20 new members will play the reconstructed Hamlet per- formance."

"How can a pro- was per- Almost has passed time..." into very now... to find who another in formance all living lucky to of

you reconstruct duction which formed in 1943? half a century in the mean-

"I cannot go many details We were able many people acted or in way worked that per- and we gathered the sur- documents. We were enough get hold István Horváth's

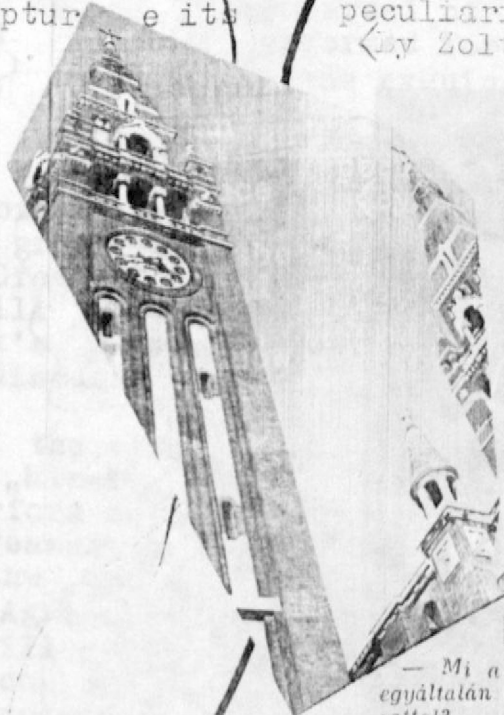
director's copy of the play with the most minute details even about the actors' gestures, his drawings, sketches of the stage, an account of the spotlight operator of the performance of the play in Kolozsvár, detailed descriptions of the costumes and the music, and even some original sound-

tracks as well. Thus we know things like what kind of flowers Ophelia had in her hair on the first night, that white steps were leading up from the sides to the black background curtains, and that Hamlet was wearing a black costume, whereas all the others

coloured ones." NOT A WAX-WORKS SHOW "What are your goals on the long run with this performance, and also this small festival?" "We would like to draw some attention to the student theatres, which have almost a thousand years' history in Europe and a century old tradition in Hungary, too. What we want to do is not a wax-works show but a living performance, which by reviving István Horváth's conception at the same time puts into focus the world around us and the modern theatre wishing to capture its

peculiarities." (by Zoltán Papp)

olyan előadást, amelyet 1911-ben tartottak előbb Szegeden, majd Kolozsvárott? Azóta hat esztendő híján fél évszázad telt el... — Nem akarok az aprólékos részletekre kitérni. Felkutattunk minden élő egykori szereplőt, közreműködőt. S hasonlóképpen a megmaradt dokumentumokat is. Elmondható, hogy meglehetősen szerencsés helyzetben vagyunk, hiszen rendelkezésünkre áll többek között ifj. Horváth István rendkívül részletes, a legapróbb színészi gesztusra is kiterjedő rendezőpéldánya; rajzai; diszlettervek; a kolozsvári előadás fővilágosítójának beszámolója; alapos leírás a jelmezekről és a diszletterekről, a zenéről. Sőt bizonyos mennyiségű eredeti hangfelvétel is... Még olyan apró részleteket is tudunk, hogy Ophelia haját milyen fajtájú elővágatok díszítették az egykori bemutatón. Vagy hogy a fekete háttérfüggöny előtt háromszög alakban futottak fel a fehér lépcsők az ugyanilyen színű dobogóra. Hamlet fekete jelmezben lépett színre, a többi szereplő ellenben színes kelmében...

Nem panoptikum!

— Mi a céljuk az előadással — és egyáltalán az októberi rendezvénytársasággal?

— Szeretnénk ráirányítani a figyelmet az Európában mintegy ezer, de hazánkban is több száz éves múlttal rendelkező egyetemi színjátszásra. Nem panoptikumot kívánunk azonban létrehozni, hanem élő előadást, amely azzal, hogy az eredeti ifj. Horváth István-féle koncepciót újraéleszti, egyben a világ és az azt tükrözni kívánó mai színház valóságára is ráirányítja a figyelmet.

PAPP ZOLTÁN

DÉLMAGYARORSZÁG

TE 8.15-ÖS CSOPORT
Színházi alkotókörösség/
Attila Tudományegyetem
Szeged, Dugonics tér 12. I. em. 1.
701 P. H. 401
Attila József University
Szeged, H-6720 P.O. Box 393
Telefex: 82 401 - HUNGARY

IN MEMORY OF ^{THE} DIRECTOR -- ISTVÁN HORVÁTH,
JR. DAYS AT THE UNIVERSITY

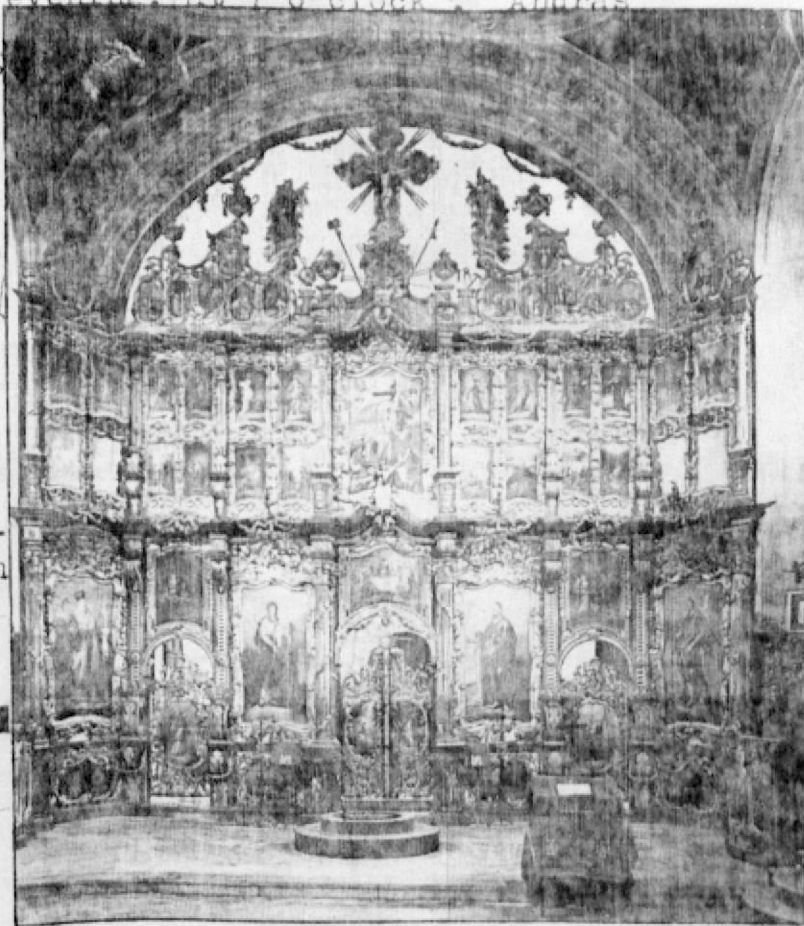
A week long series of theatrical programmes began yesterday in remembrance of the legendary and its tragic fated director. The organizers are the members of "8:15". After the ceremonial opening of the exhibition "Eternal Theatre" last night the audience of the group's new performance, based on János Pilinszky's evening "In M. H. J. R." at 7 p.m. the documents concerning the director, and the group from Szentes "Ropedance" will perform "The Fairy" by Béla Balázs later in the evening in the Auditorium building of the university, which will be the venue of all the other programmes as well.

Tomorrow, Wednesday, at 7 p.m. a panel discussion will be held about the group "8:15"'s "Th. and Speech" and "Th. and Motion" workshops and methods of theatrical training, followed by Kata Varga's performance at 9 p.m. On October 31, Thursday, at 7 p.m. there will be a panel discussion about the "8:15"'s "World Theatre" workshop and the relation of theatrical theory and practice, followed by the group's open rehearsal of Beckett's "Come and Go".

On November 1, Friday, at 7 pm lectures will be held by János Régös, on the theatrical festival organized by the Budapest "Szkéné" Theatre and by other outstanding theatrical experts on European and Hungarian amateur theatres. On Saturday at 11 a.m. the "Group 8:15" will have an open rehearsal of their "Cenci" production, to be performed for the first time on November 19. In the evening, at 7 o'clock, András

Szeredás will talk about "Living Theatre of the 60s". After it, approximately at 9, the theatrical group of the Katalin Varga Grammar School from Szolnok will perform Sławomir Mrozek's "Amusement", followed by a discussion.

On Sunday, the closing day at 11 a.m. the "Minerva-Hóra Group" will perform musical scenes from "The Peasant Decameron" and at 7 p.m. the "Group GT '80" of the Gödöllő Agricultural Technical College will perform István Lörssi's "Tombstone and Hot Chocolate".

DÉLMAGYARORSZÁG

GROUP „8.15” - THEATRE WORKSHOP
Attila József University
Szeged, H-6720, P.O. Box 393
Telex: 82 401 - HUNGARY
JATE 8.15-ÖS CSOPORT
(Színházi alkotóközösség)
József Attila Tudományegyetem
6720 Szeged, Dugonics tér 12., I. em. 12
6701 PF. 393 - telex: 82 401

bocs!

-pompázás
a szabalon.

-bocs!-

A rendező emlékére

Ifj. Horváth István- napok

Az egykori, legendás sor-sú szegedi Hamlet-előadás tragikusan elhunyt rendező-jének, ifj. Horváth István-nak emlékére a héten rendezvénsorozat kezdődött a JATE 8.15-ös csoport nevű színházi alkotóközösségének szervezésében. (A tegnap esti ünnepélyes megnyitón értékeléssel egybekötött nyilvános próbát tartottak Pilinszky János Egyenes labirintus című művéből, s ekkor nyílt meg Az örök színház című kiállítás is. Ma, kedden este 7 órai kezdettel In memoriam, ifj. Horváth István címmel dokumentumokat ismertettek a rendezőről, majd a szentesi Kötél-tánc csoport mutatja be Balázs Béla Tündér című művét az egyetem Ady téri épületének Auditórium Maximumában, amely egyébként a rendezvénsorozat valamennyi programjának színhelye.

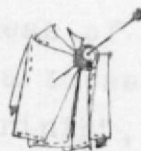
Holnap, szerdán este 7 órától forum lesz a mozgás-és beszédstúdióról, amelyben a különböző színészi gyakorlatokat ismertetik, este 9 órai kezdettel pedig József Attila: Boldogságod — sziv, vasnyíl címmel Varga Kata műsorára kerül sor. Október 31-én, csütörtökön este 7-től a Fórum a Világ-színházstúdióról című rendezvény a színházi gyakorlat és az elmélet összefüggéseit taglalja, majd Beckett Jöved-menésének nyilvános

értékeléssel egybekötött próbáját tartják meg.

November 1-jén, pénteken este 7 órától a hazai és az európai amatőrökről, továbbá a Székén mozgásszínházi találkozókról hallhatják az érdeklődők többek között Regős János előadását — s különböző, meghívott színházi szakemberekkel konzultációk is lesznek. November 2-án, szombaton délelőtt 11 órától a 8.15-ös csoport A Cenci című, november 19-én bemutatandó produkciójának nyitott próbáját rendezik meg, este 7 órától pedig Living — a 60-as évek amerikai színháza címmel Szere-dás András tart előadást. Este 9-től a Szolnoki Varga Katalin Gimnázium színpada mutatja be Slawomir Mrozek Mulatság című dadbját, amelyet a nézők az előadás után közösen értékelhetnek majd.

Az Ifj. Horváth István-napok zárónapján, november 3-án, vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel Csaljátok úton, útfélen címmel a Paraszt dekameromból mutat be zenés játékot a Minerva-Hóra együttes, este 7 órai kezdettel pedig Eörsi István Sirkó és kakaó című darab-ját adja elő a Godollói Agrártudományi Egyetem és a helyi Petőfi Sándor Művelődési Központ által működtetett GT '80 nevű amatőr színházi csoport.

8.15-ÖS

TAJRLAT

8.15-ÖS

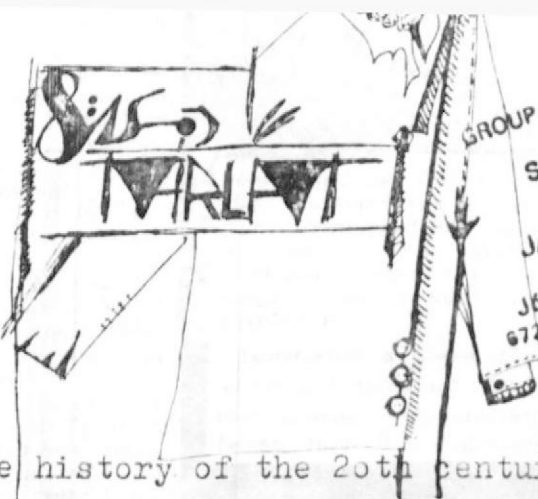
TAJRLAT

More than half, or even two-thirds of the audience could not get in to watch the performance of the theatrical group of the Katalin Varga Grammar School from Szolnok Saturday night. No need to fear for the amateur theatres then, we might think. But it's also true that the room the group played in holds only about forty people. Prozek's absurd drama, the "Amusement" requires confined space and intimate atmosphere. Finally the group performed twice the same evening. Afterwards the actors and the audience had a long discussion about the play. The ambition of the organizers, the "Group 8:15" of the university to ask the audience and exchange views in a relaxed conversation seem to have been realized. As the organizers said /and the audience could see/ the "8:15 people" didn't organize want to just another festival dedicated to a great director as the tradition with "Days" of this kind. They didn't celebrate guests invited by themselves, but held the first part of a series of theatrical consultations and meetings and did a lot of work. The costs were covered by contributions and collections. They organized an exhibition entitled "External Theatre", invited other theatrical groups to perform, organized panel discussions about specialized theatrical workshops and important questions concerning amateur theatres. On the rehearsals open to all we could have a glimpse into the group's work in progress which received creative impulses from the ideas of the audience and actors and directors of other groups, who were able to see the almost ready Pilinszky perf. entitled "The Straight Labyrinth", the new version of B's "Come and Go", and Shelley's "Cenci" which is to be performed in a couple of weeks. This latter production, which is directed by guest director Gábor Czeizel from Kaposvár, is a traditional, non-avantgarde one. In spite of the limited possibilities the group would like to create a rich, picturesquely performed performance. One evening the group talked about the surviving documents about I.H.Jr, to whom the days were dedicated. He lived from 1922 to only 1941, and acted in different amateur groups from the age of 15. During the last years of his life he played in the theatre group of the Szeged university, and in the 1940/41 school year directed a Hamlet performance which the 8:15 people consider a very valuable and worthwhile one to follow. +++ Attila Samu, the head of the group:

GROUP "8:15" - THEATRE WORKSHOP
Szeged, H-6720 P.O. Box 393
Attila József University
Tel.: 82 401 - HUNGARY
DATE 8.15-OS CSOPORT
/Színhazi Tudományegyetem/
József Attila Tudományegyetem
6720 Szeged, Dugonics tér 12. em. 12.
6701 Pf. 393 - tel.: 82 401

8:15

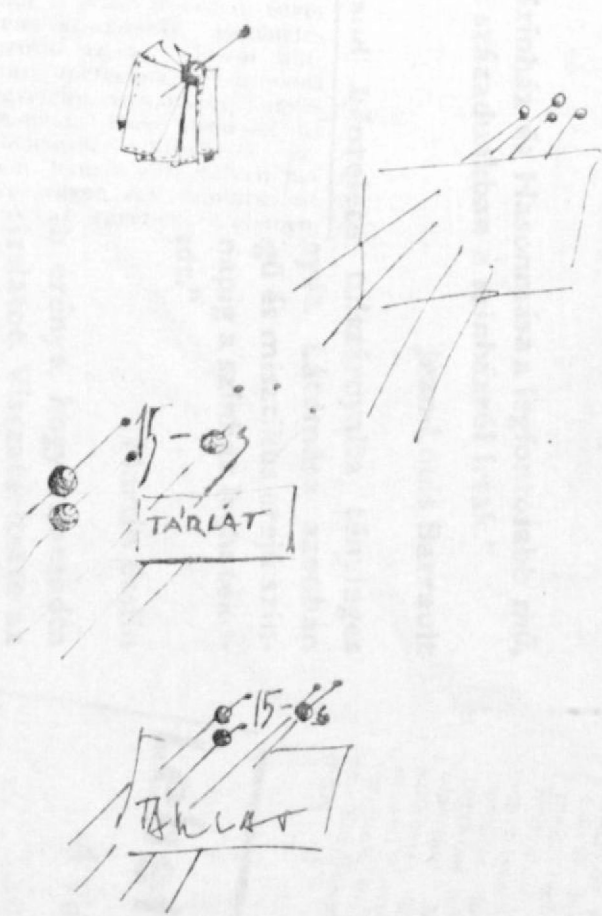
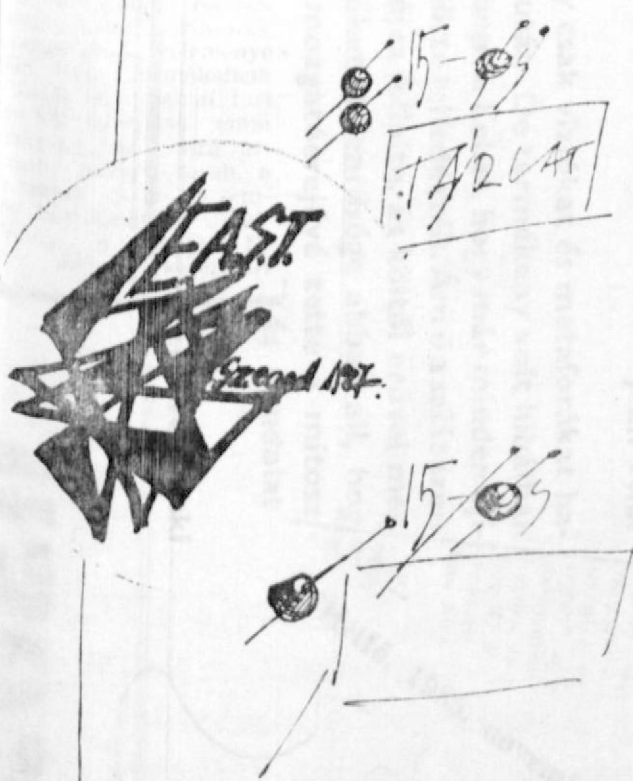

GROUP „8.15” - THEATRE WORKS
Attila József University
Szeged, H-6720 P.O. Box 393
Telex: 82 401 - HUNGARY
JATE 8.15-ÖS CSOPORT
(Színházi alkotóközösség/
József Attila Tudományegyetem
6720 Szeged, Dugonics tér 12. 1. em. 12
6701 PF. 393 - telex 82 401

bocs!
-pompás
-a kábel.
-bocs!-

In the history of the 20th century Hungarian university theatres it is
Jr, who was the first to put the tradi-
sity acting as a standard. By this I do not only mean the way the producti-
are created but the place of the student theatre in the life of
university. That is, to give opportunities and space for creation
all those who want to have a creative working team, which the
versity itself quite obviously cannot provide. With organizing
cussions after the performances we express our main
cern to have a group of open minded people able and willing
really communicate to each other. What we are most inter-
ed in getting as a response is not professional evaluation of our per-
manences but seeing how people judge them as human actions."

/Varjú Erika/

[illegible]

rzy Grotowski

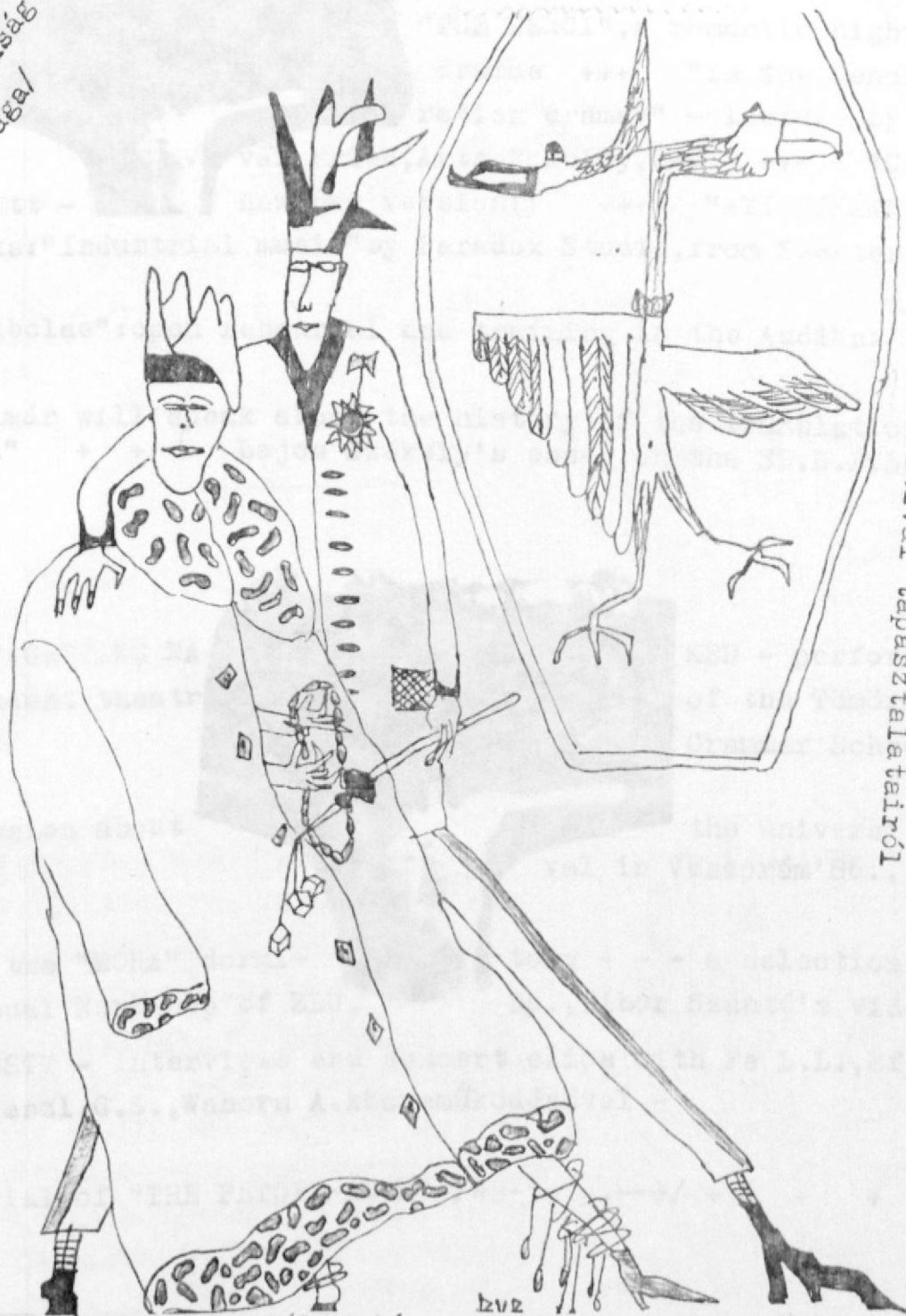
11

KOMMA CSOPORT: VITKÖZÉS - a Pömörkény Művészeti Gimnázium előadása
Fórum: a veszprémi egyetemi fesztivál tapasztalatairól

t éves a Csoport - születésnap mulatság tortával
elley: A CENCI - Romantikus rémálmok, drámák
mzedéki dráma-e a CENCI? - Dr.Fried István előadása/JATE BTK/
ckett: JÖVÉS-MENÉS /új változat/
ITNIKÉK-KONCERT - a szünetekben: ipari zene: PARADOX, SZENTES
METABOLÁK ELÉ: NYITOTT PRÓBA - tréning az Aud.Max.-ban

/Szegedi Egyetemi Ifjúság
Színháztársasága/

Dr.Székely Lajos írása a SZEISZT-ról

FILMKLUB a Móra Kollegiumban - válogatás az ELTE Vizuális Műhelyének
anyagaiból; valamint Szántó Tibor videofilmjei - BSTV - riportok és
koncertrészletek Fe Lugossy Laca, Ef Zámbo István, Vaszlavik
Gazember Sárkány, Wahern András közreműködésével - a PETŐFI-

Név:	ROCK video-anyagának visszanezése	Iskola:	Rajz- szám:
Erdem- jegy:	Ellenőrizte:	Kelt:	M

ISTVÁN HORVÁTH Jr. Days - Part 2, April 15-18., 1986.

The Group is two years old - birth day party with cake +++ Shelley's "THE CENCI", a romantic nightmare, dramas +++ "Is The Cenci a generation drama?" - lecture by Prof. István Fried, Arts Fakulty, JAU +++ "Come and

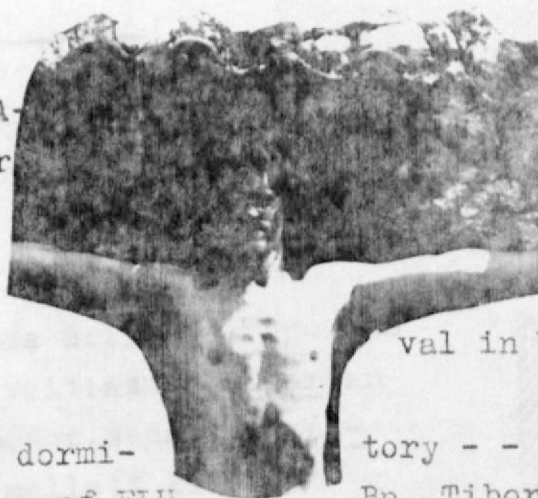
Go" by Beckett -

new-new version!! +++ "NYITNIKÉK" koncert -

in the breaks: "Industrial music" by Paradox Studio, from Szentes +++

To the "Metabolae": open rehearsal and training in the AudiMax +++

Mrs Lajos Timár will speak about the history of the translation of "C L I Z I A" + + + Lajos Székely's essay on the SZ.E.I.SZ.T. +++

"COMMA" GROUP: GETTING NA- by the student theatre

KED - performance of the Tömörkény Arts Grammar School, Szeged

Panel discussion about

the university festival in Veszprém '86.....

Filmklub in the "MÓRA" dormitory - from the Visual Workshop of ELU,

- - - a selection of works Bp., Tibor Szántó's video films

- BSTV - interviews and concert clips with Fe L.L., Ef Z.I., Vaszl.G.S., Wahorn A. közreműködésével -

+++ the material of "THE PETŐFI-ROCK" /49-50 p. -> / + + + +

JATE 8.15-OS CSOPORT
/Színházi állomány/ József Attila Tud. Intézetem
6720 Szeged, Dugor. 12. l. em. 12
6701 Pf. 39. alex. 82 401
GROUP "8.15" THEATRE WORKSHOP
Attila J. University
Szeged, 6720 P.O. Box 393
Telex 82 401 - HUNGARY

A JATE-8:15-ÖS CSOPORT 1984. tavaszán alakult meg, bár alapítói több mint két éve dolgoztak együtt ekkor már. A SÁRKÁNY, A DANTON HALÁLA, valamint a KÍSÉRLET és a NÁRCISZ - mely előadásokat még nem a 8:15-ös állította ki - a szegedi egyetemi színjátzásban újra aktivizálta és lendületbe hozta a hallgatók munkakezdését. A 8:15-ös jelentősebb előadásai voltak 1984 és 86 között:

19-én, 1984. 8. 15-én

DISKURS Shakespeare: Új/Vihar

DISKURS Beckett: Jövés-menés

rendező: Gábor

20-án, 1984. 8. 15-én

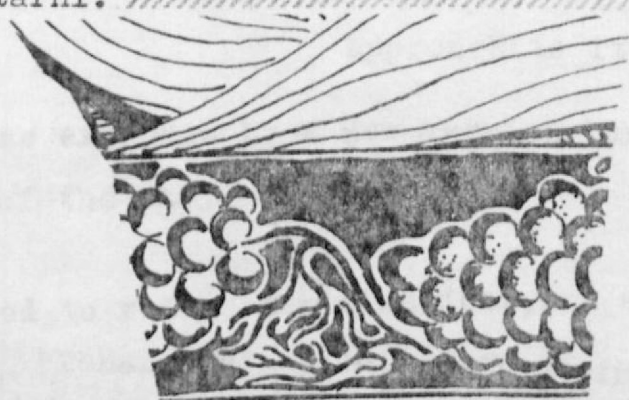
DISKURS Shelly: A Cenci

rendező: Czeizel Gábor

a szegedi JATE 8.15-ös Színházi

Alkotóközösségének vendégjátékai

Mindhárom előadás /sok más 8:15-ös produkció mellett/ kísérleti jellegű volt: az új viharban klasszikus mű rendhagyó módon, azaz "létezés-rámaként" való értelmezése mellett kísérlet történt a nem-szöveggközpontú előadásmodell és szimultán játék nyitott tereinek megteremtésére. +A Jövés-menés nálunk egy további változattal bővült - újraértelmezve a szöveget. +A CENCI klasszikus/sőt archaikus/drámai ill. színjátzásbeli értékek felelevenítésének lehetőségeit kísérlete meg feltárni.

The "Group 8:15" of JAU was formed in the spring of 1984 though the
===== founding members had been working together
for two years already. The performances "THE DRAGON",
"DANTON'S DEATH", and "THE PROFANE NARCISSUS", though not
staged by the 8:15-Group yet, re-activizied and revived
the student theatrical life in Szeged. The most important
performances of the

8:15-Group

between 1984

and 1986 were:

"THE /NEW/

TEMPEST"

by SH /-8:15/

COME AND GO by B

and THE CENCI

by Shelley

All three perfor-
mances

together

with many other

8:15 productions

were of experimental

nature.

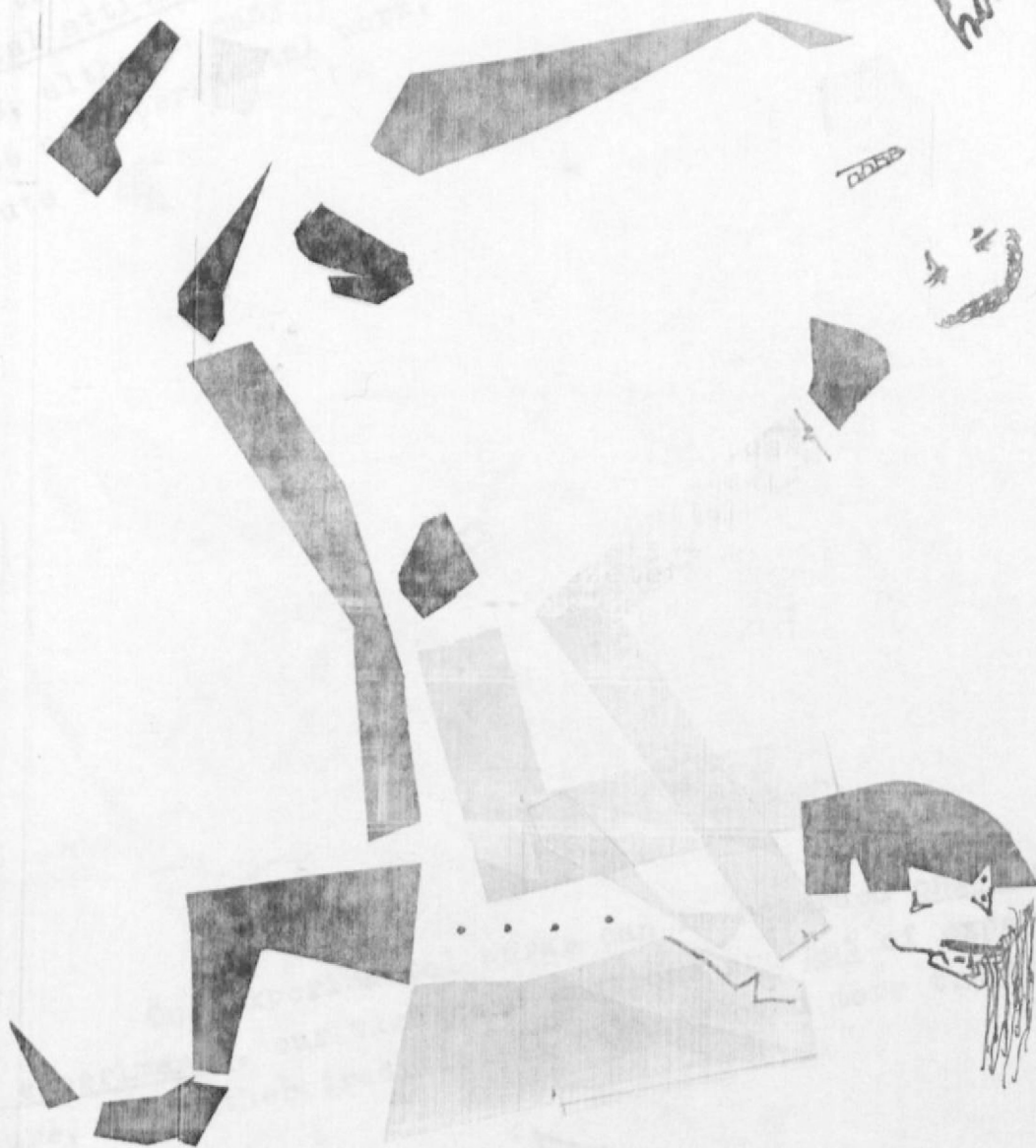
In "The New Tempest" the classical play was interpreted as an "existential
drama" and a non-text-centred way of performing and a series of
of simultaneous actions were introduced to the traditional
approach to it.

"Come and Go" was extended by a new version based on the group's re-
interpretation of the play.

"THE CENCI" tried to rediscover classical, and even
archaic values of stage acting.

Blaise
Bunk

Rock & Roll
of Hungary
→

Amint az kiderülhetett, a 8:15-ös a 80-as évek közepén is létjogosultnak, sőt, bizonyos esetekben szükségszerűnek tart egyfajta kísérletező attitűdöt - bár sokak véleménye, hogy ennek időszerűsége nincsen ma már. De mi is elutasítjuk a kísérletezéssel való visszaélést vagy azt, amikor az ilyen jellegű alkotómunka valójában ötlettelenséget vagy ami még rosszabb: gondolatok hiányát tükrözi. Kísérleti munkáink csak mint "színházi kísérletek" könyvelhetők el így - nézeteink, érzelmeink nem kísérleti jellegűek, sőt, talán a szokásosnál is "hagyományosabbak"...

Név:		Iskola:	Rajz- szám:
Erdem- jegy:	Ellenőrizte:		
		Kelt:	M

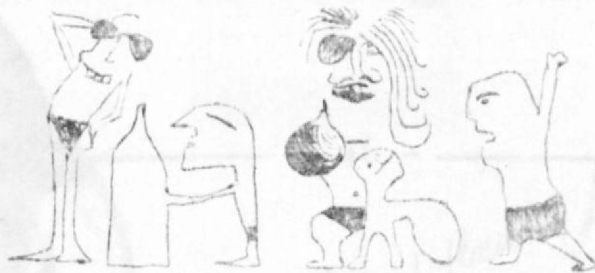
DISKURS 87

We hope to have made clear, the 8:15 theatre considers a certain experimental attitude valid, in some cases necessary, even in the 6-1980s, although many think it to be outdated today. We too reject the abuse of experimental work, or its relevancy if it is meant to substitute ideas

Our experimental works can be regarded only as theatrical experiments, our views and emotions are not of experimental nature, but rather traditional, perhaps even more traditional than the average...

B. Sanyóczy Balázs

f f f f f f f f f f f f f f

c c c c c c c c c c c c c c c c

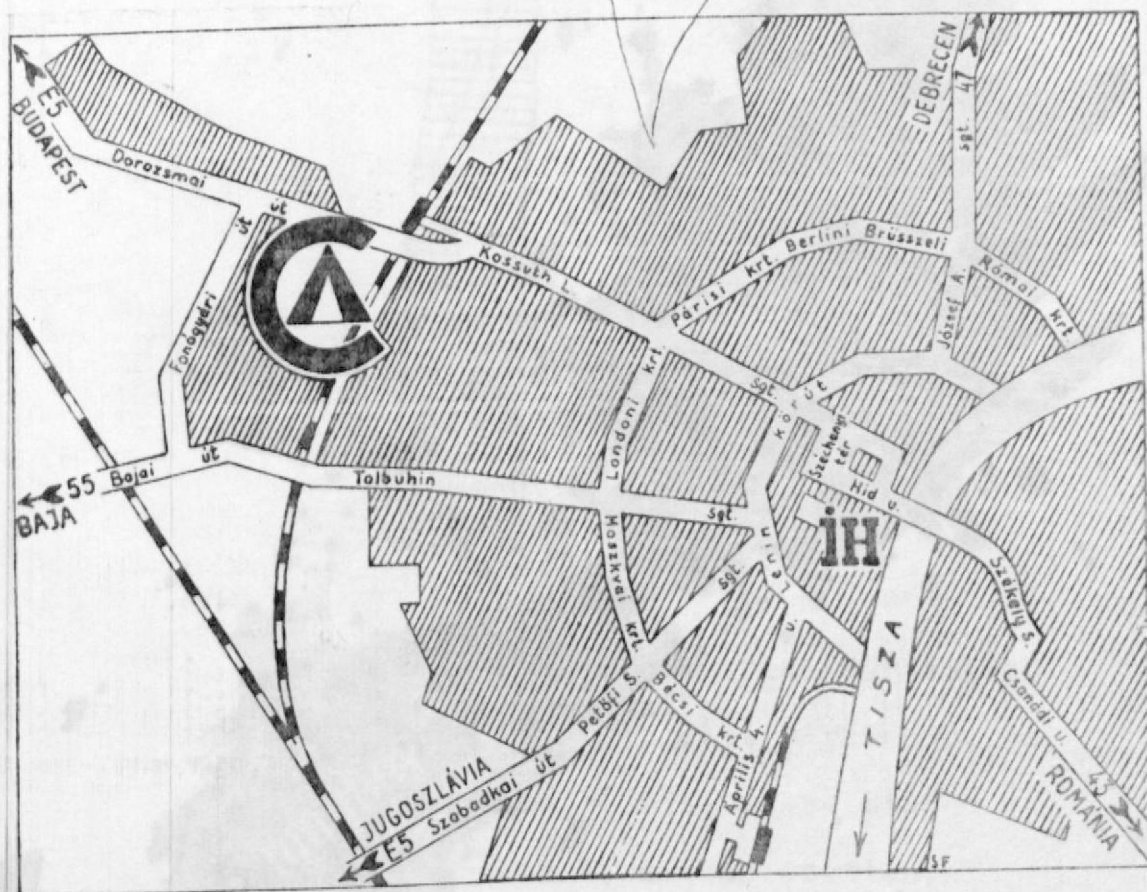
h h h h h h h h h h h h h h h h

h h h h h h h h h h h h h h h h

c c c c c c c c c c c c c c c c

Szeged

(A3)

Név:	GROUP „8.15” THEATRE WORKSHOP Attila József University Szeged, H-6720 P.O. Box 393 Telex: 82 401 - HUNGARY	Iskola:	Rajzszám:
Erdem-jegy:		Kelt:	M

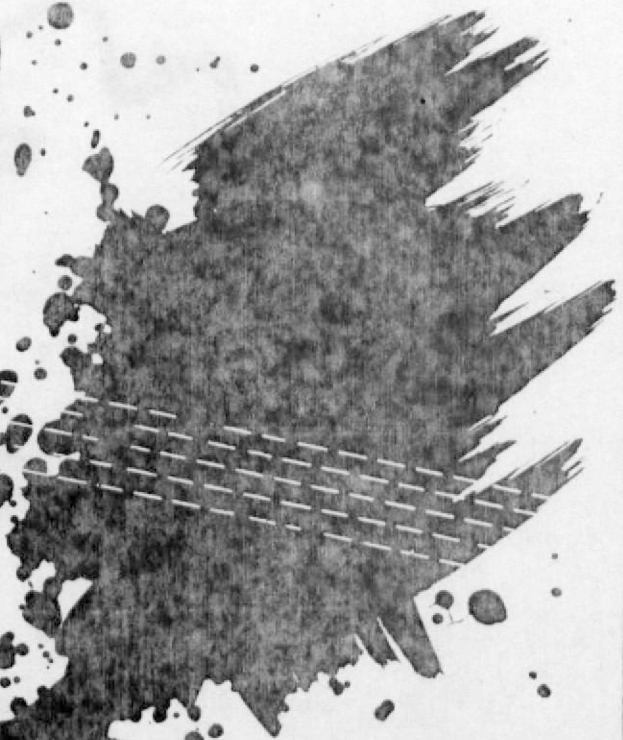
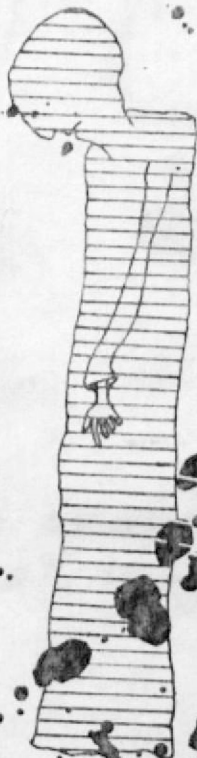

(Kéretlen
vagy
Narkisszós...)

— egy ügy. mentője.
• és: reklám)

(„In the beginning was
Narcissus”)

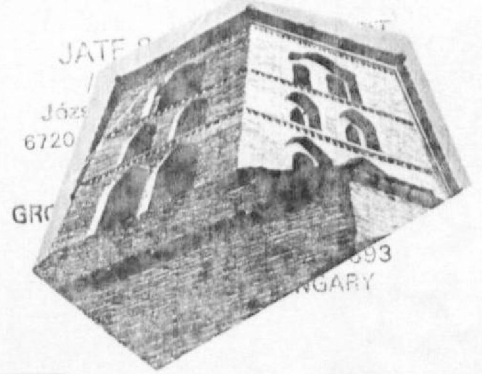
— the moments of the
change and an
advertisement)

magány

solitude

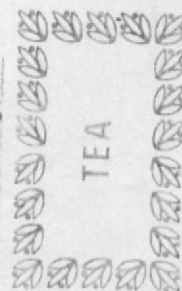
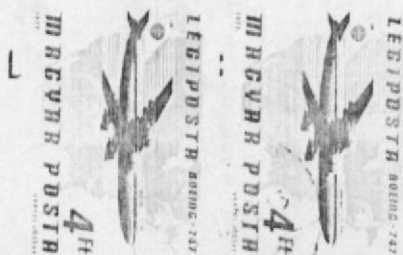
...együnk varázslók,
...mint bárki más, és
...baráti lénye minden
...nélkül, elkötelezetlen,
...zésnyi tér töboleteként
gondolattalan munkal az elembe.

"A idő lassan elorövidül..."

"Time slowly escapes..."
(Attila József, Hungarian Poet)

Budapest
Akadémia u. 65.
0 8 1

Sanna Attila

Szeged
Rémény u. 19.

6 7 2 5

MA

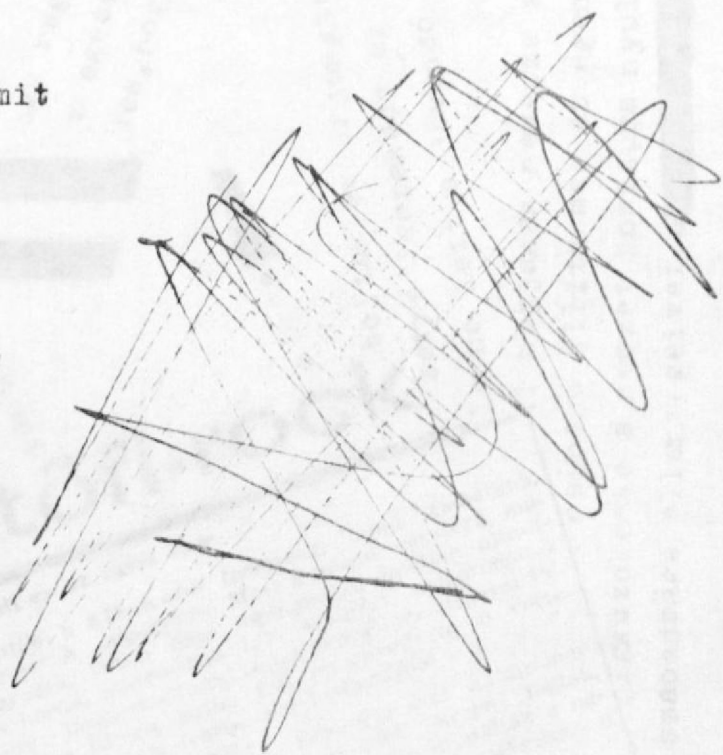
-ös. zehasonlítási alapul 1 drb útleveleképpen

SKS

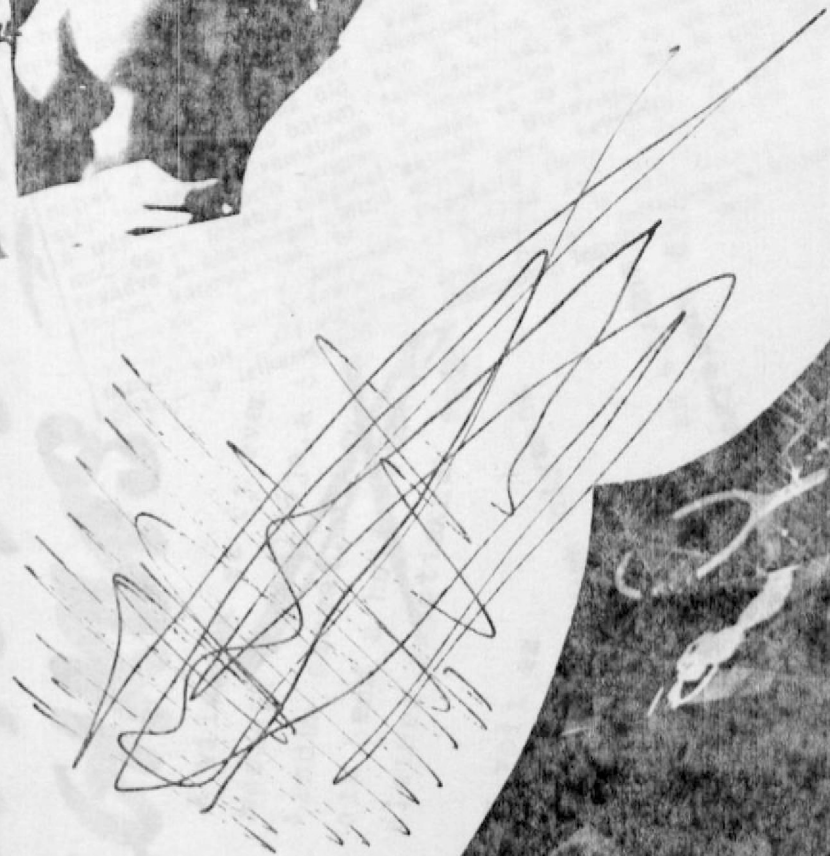
NOTHING THREATENS
THING HAS MERCY"

NOTHING JUDGES

"semmi nemz semmit
semmi nevelget semmit
semmi vár semmit
semmi fenyeget
semmi elítél
semmi megkegyelmez"

fare
missus
83-84.
seged

8.15-03 által javasolt
= = = vitapontok:

Thema: for discussion proposed by the '8.15':

- Vizsgáljuk fölül Artaud jelentőség oly sokat hangzottak jelentőségét a színház gyakorlat megújításának programját tekintve!

E: - Let's re-examine Artaud's significance, we often talked about his ideas, in the light of the programme of a complete reformation of theatre

D: - Überprüfen wir die zur Zeit wohl betonte Bedeutung des Artaud in Hinsicht des radikal erneuerten Programms des Theaters!

- Írjuk fel újra, egyfelől: mi az, ami az ún. polgári dráma - polgári színház válogásával már Büchner, Cscho- vagy Ibsen műveiben ill. Stanislavskij vagy Meyerhold munkásságában a felszínre került; más-

fel: mi az, amit sem ők, sem mások, sem Artaud (és az ő követői) nem hoztak létre!

- Let's sum up again, on the one hand, what did the crisis of European drama and theatre bring to surface as early as in the works of Büchner, Chekhov or Ibsen and in the work of Stanislavski and Meyerhold; on the other hand, what wasn't brought to surface either by them or others, not even Artaud and his followers

- Erörtesen wir wieder anersets Was ist, was mit der Krise sog. bürgerlichen Dramas - bürgerlichen Theaters schon den Werken von Büchner, Tschekow oder Ibsen bzw. der Tätigkeit von Stanislavsky oder Meyerhold zum Vorschein m; andersets was ist, was weder sie, noch Andere, d. Artaud (und seine Anhänger) nicht zum Vorschein brachten.

15-ös

Józsa
6720

TÁRLAT

-Mi
színhá
E: That
D: Was für
und Dram
-Milven más

színháznak?"
E: What legitimate does "let and drama is that theatre" have today?

-Milyen más alapú színházi hagyományokat ismer és képes gyakorolni

Q:- What other theatrical institutions are there in European countries?
And release of these

-Hogyan rekonstruálhatjuk /legalább elméletben/ az antik görög /és"ősi európai"-beleértve a népvándorláskorban Ázsiából hozott, egy-egy törzsre jellemző/ színház/ak/ alapjait - az"antik görög dráma" és az "egyházi színjátszás" előtti állapotokat kutatva?

!- Wie kann man (mindestens theoretisch) die Grundlagen der antik griechischen (und „ursprünglich europäischen“ gebrachte, Zustände, rekonstruieren?) - inbegriffen aus der Zeit der Völkerwanderung in Asien - als einen Stamm charakteristische) Theater - die „dem antik griechischen Drama“ und „religiösen Schauspielen“ - forschend rekonstruieren? - Létez-e létezhet-e „színházi szemiotika“ - a- mint azt

:- Does (and can) theatre separate itself? - as it is
proposed by Kierkegaard's work; Can theatre be identified as a
system and totality of signs? - (or
only the performance itself can?)

Hogyan értékelhetjük és használhatjuk a 80-as évek végén Grotowski színházi laboratóriumának módszereit? Általánosítható-e a példa egyáltalán, s ha igen, hogyan? —

:- How can we evaluate and use the methods of Grotowski's theatrical laboratory in the end of the 1980s? Can this example be generalised, and if so, how?

:- Wie kann man Ende der 80er Jahre die Methoden des Theaterlaboratoriums des Grotowski bewerten und nutzen? Kann das Beispiel überhaupt verallgemeinert werden, und wenn ja, wie?

Emeljük ki és vitassuk meg Peter Brook: *Az üres tér* c. művét — mindvégig szem előtt tartva a mű első mondatát: „Vehetek ahányilyen üres teret, és azt mondhatom rá, üres színpad; valaki keresztülmegy ezen az üres téren, valaki más pedig figyeli, mindössze ennyi kell ahhoz, hogy színház keletkezzen.”

:- Let's discuss Peter Brook's *Empty Space* in the light of the first sentence of the book: 'I can take any empty space and call it a stage — somebody crosses this space and somebody else watches him — that's all we need to create theatre.'

:- Heben wir hervor und diskutieren wir über das Werk von Brook „Der leere Platz“ — den ersten des Werkes durchgehendes Augen haltend: „Ich kann irgendeinen leeren Platz nehmen, und dann sagen: „leere Bühne“; jemand durchschreitet diesen leeren Platz und jemand andere beobachtet das, insgesamt soviel braucht man zur Entstehung eines Theaters.“
Milyen új elvárásokat támaszt Brook a „valaki más figyelőre“ vonatkozólag?
Másképpen: milyen kell legyen az új néző-erő?

:- What new expectations does Brook raise towards the 'other person watching'? That is, what must the new audience ideal be like?

:- Was für neue Erwartungen erhebt Brook bezüglich an „den jemand anderen Beobachter“? Anders gesagt: Wie sollte „das neue Zuschauer-Ideal“ sein?

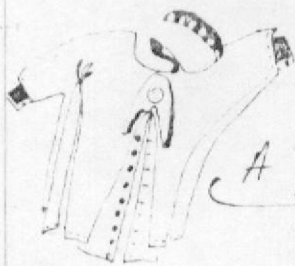

- Mi az olyan új mozgalmak jelkötője, mint pl. a tánc-, vagy mozgás-színházak, a contact-tánc, az utca-színházak? —

E:- What is the significance of new movements like those of the 'dance theatre', 'theatre of action', 'contact dance', 'street theatre'?

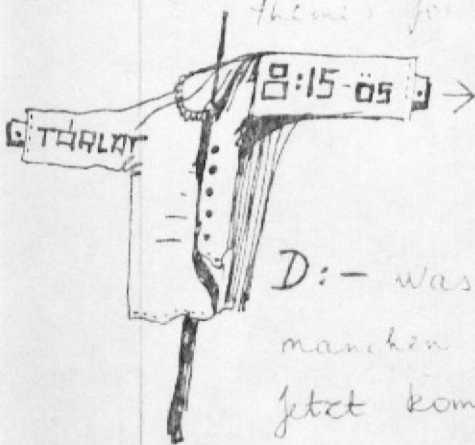
D:- Was ist die Bedeutung der neuen Bewegungen, wie z.B. Tanz-Bewegungstheater, Kontakttanz und Straßentheater?

- Hogyan új kérdéseket vet fel az eddigi néhány kérdés és vita-pont?

A Te Kérdéseid következnek:

E:- What new questions arise from these questions and themes for discussion?

Now YOUR QUESTIONS.

TÁRSLAT

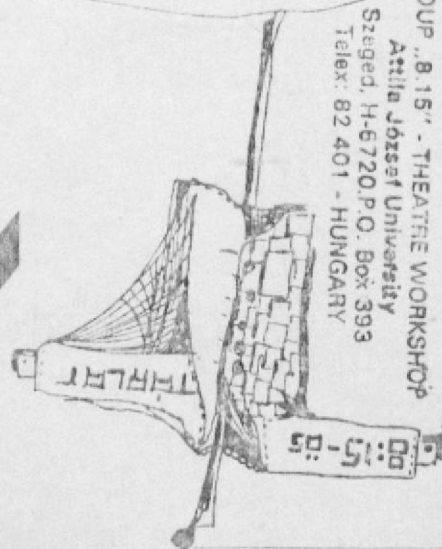
D:- Was für neue Fragen stellen die bisherigen manchen Fragen und Diskussionspunkte?

Jetzt kommen Deine Fragen:

Török

Jeget: Notes:

GROUP „8.15” - THEATRE WORKSHOP
Attila József University
Szeged, H-6720 P.O. Box 393
Telex: 82 401 - HUNGARY

DISKURS

RAU
UND
THEATER

POLITISCHES
THEATER

OST - WEST

Gespräche

AUDITORIUM
MAXIMUM
ZEIGED, EGYPTEN
U. 2 SZ.

DISKURS 87

MALEV
Hungarian Art 1912-1929